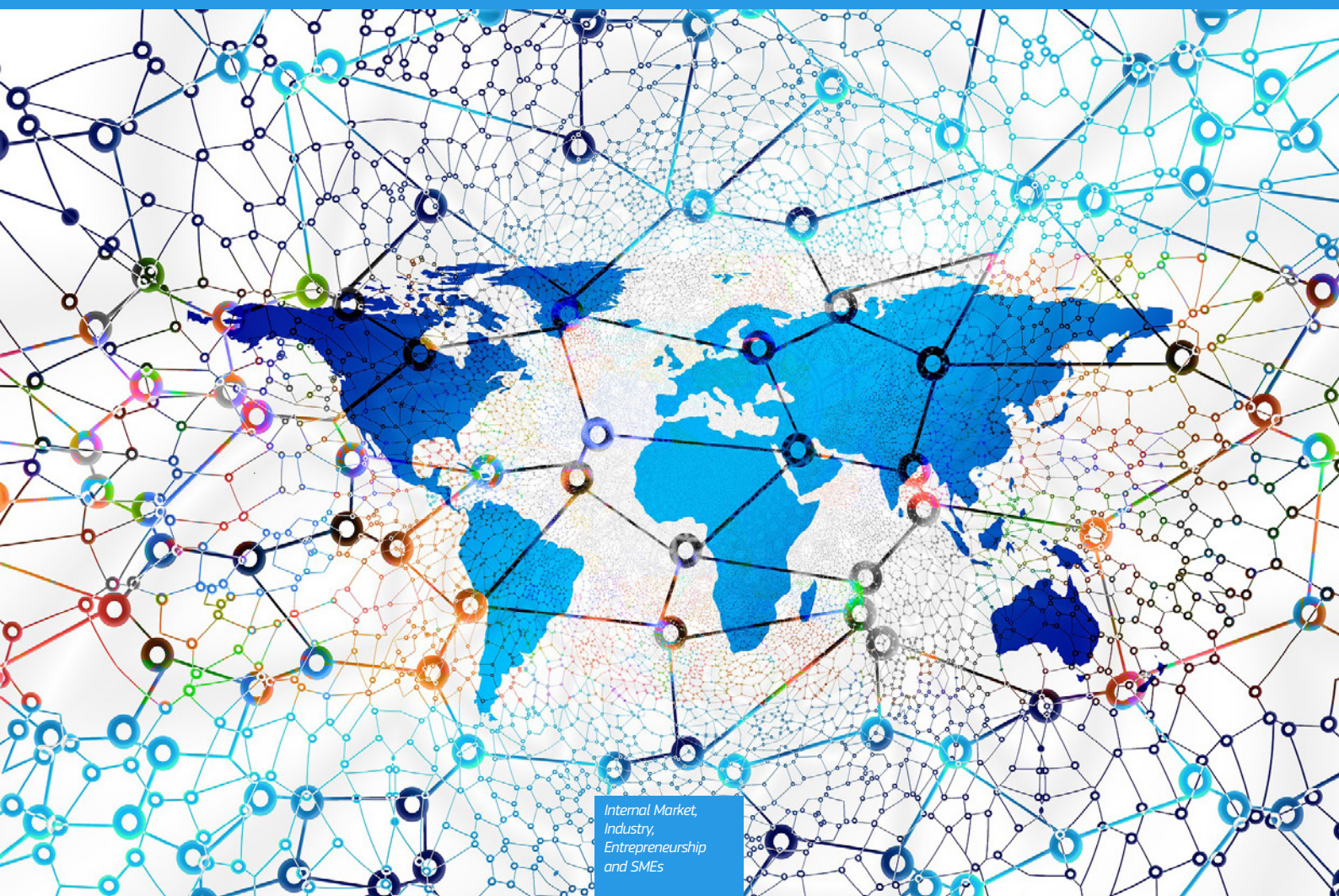

Európai
Bizottság

Iránymutatás a harmadik országbeli ajánlattevők és árúk uniós közbeszerzési piacon való részvételéről

Internal Market,
Industry,
Entrepreneurship
and SMEs

Iránymutatás a harmadik országbeli ajánlattevők és árúk uniós közbeszerzési piacon való részvételéről

A Bizottság közleménye C(2019) 5494 final

Az Európai Bizottság nem tehető felelőssé a kiadvány további felhasználásából eredő következményekért.

Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2009

© Európai Unió, 2009

A további felhasználás a forrás feltüntetése esetén engedélyezett.

Az Európai Bizottság dokumentumainak további felhasználására vonatkozó politikát a 2011/833/EU határozat (HL L 330., 2011.12.14., 39. o.) szabályozza.

Az európai uniós szerzői jogi védelem alatt nem álló fényképeket és más anyagokat a szerzői jog tulajdonosának előzetes engedélyével lehet csak felhasználni vagy többszörözni. Engedélyért közvetlenül a jogtulajdonosokhoz kell fordulni.

Print	ISBN 978-92-76-09108-0	doi:10.2873/81796	ET-02-19-559-HU-C
PDF	ISBN 978-92-76-09027-4	doi:10.2873/7988	ET-02-19-554-HU-N

Tartalomjegyzék

A rövidítések jegyzéke	4
Előszó	5
Miért van szükség erre az iránymutatásra?	6
Jogi keret	7
1. A harmadik országbeli ajánlattevők és áruk uniós közbeszerzési piachoz való hozzáférése	8
1.1 Nemzetközi közbeszerzési megállapodások és nemzetközi közbeszerzési eszköz	8
1.2 Ágazat- és projektspecifikus szabályok és megállapodások	9
1.2.1 Kormányközi megállapodások alapján szervezett közbeszerzés	10
1.2.2 Intézkedések a közüzemi ágazatban	10
1.2.3 Beszerzések a védelem és a biztonság területén	11
1.3 Gyakorlati szempontból	13
2. Kirívóan alacsony összegű ajánlatok	14
2.1 A kirívóan alacsony összegű ajánlatok azonosítása	14
2.2 A kirívóan alacsony összegű ajánlatok vizsgálata	15
2.3 A kirívóan alacsony összegű ajánlatok elutasítása	16
2.4 Gyakorlati szempontból	16
3. Minőségi előírások – stratégiai megközelítés a közbeszerzés terén	17
3.1 A beruházások tervezése	21
3.2 Minőségi kritériumok meghatározása a közbeszerzési eljárás során	22
3.3 A szerződés teljesítésének nyomon követése	25
3.4 Gyakorlati szempontból	26
4. Az Európai Bizottság által nyújtott gyakorlati támogatás	27
5. Rövid áttekintés	28

A rövidítések jegyzéke

Rövidítés	Fogalom meghatározás
EUB	Az Európai Unió Bírósága
EGT	Európai Gazdasági Térség
EMAS	Környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer
EU	Európai Unió
FTA	Szabadkereskedelmi megállapodás
GPP	Zöld közbeszerzés
GPA	A Kereskedelmi Világszervezet közbeszerzésről szóló megállapodása
ILO	Nemzetközi Munkaügyi Szervezet
IPI	Nemzetközi közbeszerzési eszköz
OECD	Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet
K+F	Kutatás-fejlesztés
EUMSZ	Az Európai Unió működéséről szóló szerződés
WTO	Kereskedelmi Világszervezet

Előszó

Megbízatusunk során mindvégig egyesítettük erőinket a tagállamok közbeszerzési közösségével, a közbeszerzés hatékonyságának javítása és stratégiai jelentőségének erősítése érdekében. Törekedtünk megerősíteni az állami kiadások e formájának azon potenciálját, hogy ösztönözni tudja a zöld, szociális és innovatív projektekbe való fenntartható beruházásokat. Ezzel párhuzamosan arra összpontosítottunk, hogy felhívjuk a figyelmet annak a fontosságára, hogy a minőségi szempontok beépüljenek a közbeszerzési folyamatba.

Egyúttal igyekeztünk eloszlatni azt az általános téves vélekedést, hogy az uniós jogszabályok szerint a legalacsonyabb árnak kell lennie a döntő szempontnak a közbeszerzési eljárások során. Éppen ellenkezőleg, a Bizottság arra bátorítja a közigazgatási szerveket, hogy a közbeszerzések középpontjában a minőségi megfontolások és a társadalmi célok álljanak. A Bizottság 2017. októberi „Közbeszerzés Európában és Európa szolgálatában” című közleményében¹ célzott intézkedéscsomagot fogadott el, amely stratégiai iránymutatásokat adott a közbeszerzési gyakorlatokhoz, magyarázatokat fűzött a szabályokhoz, és segítette a tagállamokat az új célkitűzések megvalósításában.

A jelen iránymutatás kiegészíti ezeket az erőfeszítéseket abban a tekintetben, hogy hogyan lehet a leghatékonyabban kezelni a harmadik országbeli ajánlattevők és áruk részvételét a közbeszerzési piacunkon. Az iránymutatás egyúttal a 2019. márciusi „Az EU és Kína – stratégiai kilátások” című közös közlemény² első kézzelfogható eredménye.

Az EU büszke közbeszerzési piacának nyitottságára. A közbeszerzési felhívások egész EU-ban való közzététele lehetőségeket teremt az EU és a világ vállalkozásai számára. Ez az egységes piac egyik kulcsfontosságú vívmánya.

Ugyanakkor az eljárás egyes elemei hátrányos helyzetbe hozhatják az uniós ajánlattevőket, árukat és szolgáltatásokat. A harmadik országbeli ajánlattevők egyes esetekben olyan országokból érkeznek, amely nem biztosít kölcsönösen méltányos elbánást vállalkozásainknak. A harmadik országbeli ajánlattevőket, árukat és szolgáltatásokat nem minden esetben kötelezik az Unióban alkalmazandó környezetvédelmi, szociális vagy munkügyi normákkal azonos vagy egyenértékű normák. Ráadásul a harmadik országbeli ajánlattevőkre nem szükségszerűen vonatkoznak az EU-ban alkalmazandó szigorú állami támogatási szabályokhoz hasonló szabályok sem.

Biztosítanunk kell tehát, hogy minden ajánlattevő – legyen az uniós vagy harmadik országbeli – egyforma szabályok szerint járjon el, és ugyanazokhoz a normákhoz és követelményekhez tartsa magát.

A jelen iránymutatás célja megválaszolni az ajánlatkérő szervek rendszeresen felmerülő kérdéseit, és megnyugtatni őket afelől,

hogy a közbeszerzési keret gondoskodik megfelelő eszközökről, amelyek biztosítják az – akár uniós, akár harmadik országbeli – ajánlattevők közötti egyenlő bánásmódot, és el tudják oszlatni a tisztességtelen versenylőnyökkel kapcsolatos aggályokat.

Az iránymutatás egyértelművé teszi, hogy mely vállalkozások számára garantálja a jog az uniós közbeszerzési piachoz való hozzáférést, és melyek számára nem. Ez utóbbiak kizárhatók az eljárásból. Az iránymutatás egyúttal arra biztatja az ajánlatkérő szerveket, hogy éljenek vizsgálati jogaikkal az olyan ajánlatok esetében, amelyek pénzügyileg nem tűnnek életképesnek. Hatóságaink nem tehetik kockára egy fontos projekt megvalósulását, míg az ajánlattevők meg nem győzik őket az árajánlat elfogadhatóságáról és a projekt kivitelezésének megvalósíthatóságáról. Az egységes piacon a torzulásoktól mentes verseny az egyértelmű állami támogatási szabályok alkalmazása révén biztosítható.

Végezetül pedig az iránymutatás felvázolja, hogyan kell betartatni az uniós normákat az EU-ban közbeszerzési szerződésekre pályázó vállalatokkal. A harmadik országbeli ajánlattevők számára ugyanolyan minőségi és fenntarthatósági szintek betartását kell előírni, mint az uniós vállalkozások esetében. A tiszta technológiák alkalmazása nem csak az európai vállalatokkal szemben elvárás. A piacunkra belépő termékeknek és ajánlattevőknek ugyanilyen fenntarthatósági szintet kell garantálniuk.

Az ajánlatkérő szervek számára létfontosságú, hogy megtalálják a megfelelő egyensúlyt a nyitottság és az egyenlő versenyfeltételek között. Az uniós közbeszerzési keret már most is teljes körű és rugalmas eszköztárat ad a kezükbe ehhez. Ez az iránymutatás segíti őket, hogy azt magabiztosan alkalmazzák, és a gyakorlatban is érvényesíteni tudják az említett egyensúlyt.

Jyrki Katainen
Európai Bizottság
a munkahelyteremtésért,
a növekedésért, a beruházásokért
és a versenyképességért felelős
alelnök

Elżbieta Bieńkowska
a belső piacért, valamint
az ipar-, a vállalkozás- és
a kkv-politikáért felelős
európai biztos

¹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: „Közbeszerzés Európában és Európa szolgálatában”, COM(2017) 0572 final.

² A Bizottság és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének közös közleménye: „Az EU és Kína – stratégiai kilátások”, JOIN (2019) 5 final.

Miért van szükség erre az iránymutatásra?

Az Európai Bizottság és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője 2019 márciusában elfogadta az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak és a Tanácsnak szóló, „Az EU és Kína – stratégiai kilátások” című közös közleményt³ (közlemény), mely szerint „az EU-nak proaktív megközelítésre van szüksége gazdasági versenyképességének erősítése és az egyenlő versenyfeltételek biztosítása érdekében.”

Az EU-nak továbbra is kiegyensúlyozottabb és kölcsönösebb gazdasági kapcsolatokra kell törekednie. Az EU bruttó hazai termékének 14 %-át kitevő közbeszerzés e tekintetben fontos alkotóelem.

A belső piac egyik legfontosabb vívmánya az egységes közbeszerzési piac létrehozása. Az ajánlati felhívások Unió-szerte történő közzététele biztosítja az átláthatóságot, és lehetőségeket teremt a vállalkozásoknak az EU egész területén. A szabályok külföldi ajánlattevők tekintetében való szigorúbb betartása biztosítani fogja a legmagasabb szintű minőséget a folyamat valamennyi szakaszában, a gazdaságilag leghatékonyabb ajánlatot, a projektek fenntarthatóságát, valamint az egyenlő versenyfeltételek érvényesülését a közbeszerzési eljárásokban részt vevő uniós és Unión kívüli vállalatok között.

Ezért a Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy „*iránymutatást tesz közzé a külföldi ajánlattevők és áruk uniós közbeszerzési piacon való részvételének jogi keretéről, melyben figyelembe veszi az uniós és nemzetközi közbeszerzési szabályokat, ideértve a kirívóan alacsony összegű ajánlatokra vonatkozó szabályokat, továbbá a biztonsági, a munkaügyi és környezetvédelmi normák tiszteltetését*” (7. intézkedés).

Az Európai Tanács támogatta a Bizottság megközelítését és uniós fellépésre szólított fel, mely szerint EU-nak „*meg kell védenie érdekeit a harmadik országok tisztességtelen gyakorlataival szemben is, és ennek során teljes mértékben ki kell használnia a piacvédelmi eszközöket és az uniós közbeszerzési szabályokat, a közbeszerzések terén pedig tényleges kölcsönösséget kell biztosítani a harmadik országokkal*”. Kihangsúlyozta továbbá, hogy „*biztosítani kell a tisztességes versenyt mind az egységes piacon belül, mind globálisan, egyfelől a fogyasztók védelme, másfelől a gazdasági növekedés és a versenyképesség előmozdítása érdekében, összhangban az Unió hosszú távú stratégiai érdekeivel*”⁴.

A Bizottság továbbá kötelezettséget vállalt arra, hogy a tagállamokkal együtt 2019 vége előtt felülvizsgálja a jelenlegi keret végrehajtását, és azonosítani fogja a hiányosságokat. Az e gyakorlat során azonosított hiányosságokat alaposan megvizsgálják, különösen a közbeszerzési eljárásokban részt vevő uniós és Unión kívüli vállalatok közti egyenlő versenyfeltételek érvényesülését akadályozó esetleges hiányosságok szempontjából.

A harmadik országbeli ajánlattevőket, árukat és szolgáltatásokat nem minden esetben kötelezik az uniós gazdasági szereplők esetében alkalmazandó környezetvédelmi, szociális vagy munkaügyi normákkal azonos vagy egyenértékű normák. Hasonlóképpen a harmadik országbeli ajánlattevőkre nem szükségszerűen vonatkoznak az EU-ban alkalmazandó szigorú állami támogatási szabályokhoz hasonló szabályok. Ez hátrányos helyzetbe hozhatja az uniós ajánlattevőket, árukat és szolgáltatásokat. Az uniós közbeszerzési szabályok alkalmazása szükséges annak biztosítása érdekében, hogy azonos vagy egyenértékű normák és követelmények vonatkozzanak az uniós és harmadik országbeli ajánlattevőkre.

A harmadik országbeli támogatások vagy az állami segítséggel nyújtott finanszírozás egyéb formái által az európai beszerzési piacokon előidézett torzulások orvoslása valószínűleg többrétű beavatkozást igényel. E tekintetben a kirívóan alacsony összegű ajánlatokkal kapcsolatos

³ JOIN (2019)5.

⁴ Az Európai Tanács 2019. március 21–22-i ülése (EUCO 1/19).

rendelkezések alkalmazása kulcsfontosságú, de nem feltétlenül elégséges, ezért további elemzésre lehet szükség.

A közlemény a külföldi beszerzési piacokhoz való kölcsönös hozzáféréssel kapcsolatos bizottsági kötelezettségvállalására is emlékeztet. Az EU az évek során jelentős mértékben megnyitotta közbeszerzési piacait a harmadik országok előtt, ugyanakkor az uniós vállalatok gyakran nehezen tudnak hozzáférni bizonyos külföldi piacokon felmerülő közbeszerzési lehetőségekhez. A Bizottság 2016 januárjában adta ki a nemzetközi közbeszerzési eszközről szóló felülvizsgált bizottsági javaslatot⁵, amely – elfogadása esetén – megnyitja a kapukat vállalataink előtt, és lehetővé teszi, hogy egyenlő alapon versenyezzenek az Unió kívüli vállalatokkal.

A közleményben szereplő intézkedések melletti kötelezettségvállalás révén a Bizottság megerősítette, hogy mennyire fontosnak tartja a közbeszerzés terén a tisztességes versenyt és az egyenlő versenyfeltételeket a belső piacon.

„Az EU és Kína – stratégiai kilátások” című közlemény célkitűzéseivel összhangban ezen iránymutatás segítséget kíván nyújtani az ajánlatkérő szervek számára azáltal, hogy elősegíti a vonatkozó uniós jogszabályokban megállapított közbeszerzési eljárások harmadik országbeli részvétel esetében előforduló egyes gyakorlati szempontjainak jobb megértését. Továbbá azt az elvet is elő kívánja mozdítani, hogy nemcsak az árat, hanem a különösen a munkaügy, környezetvédelem és biztonság területén fennálló magas szintű európai normákat is figyelembe kell venni a közbeszerzési eljárások során. Ezáltal segít az uniós ajánlattevők, áruk és szolgáltatások tekintetében egyenlő versenyfeltételek biztosításában. Az iránymutatás a „Közbeszerzés Európában és Európa szolgálatában”⁶ című közleményre épít, mely a közbeszerzési hatékonyság növelésének céljából széles körű partnerséget hozott létre a tagállamokkal. A hatályos jogi keret által biztosított lehetőségek ismerete és kihasználása segít az egységes piac megszilárdításában, valamint hozzájárul az egyenlő versenyfeltételek biztosításához az uniós beszerzési piacon.

Jogi keret

A közbeszerzési keretet számos eszköz képezi. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ)⁷ szerint az Uniós közbeszerzésre az átláthatóság, egyenlő bánásmód és megkülönböztetésmentesség alapelvei vonatkoznak. A közbeszerzési irányelvek minimális szinten harmonizált közbeszerzési szabályokat határoznak meg. E szabályok szabályozzák, hogy a közigazgatási szervezeteknek és bizonyos közüzemi szolgáltatóknak hogyan kell az árukat, építési beruházásokat és szolgáltatásokat beszerezniük. E szabályokat átültetik a nemzeti jogalkotásba és a bizonyos pénzügyi érték feletti közbeszerzési eljárások esetében alkalmazandók. Az eljárási szabályok az ajánlattevő származásától függetlenül minden egyes közbeszerzés esetében alkalmazandók.

A nemzetközi szinten az EU által kötött szerződések határozzák meg, hogy kinek van biztos hozzáférése az uniós beszerzési piacokhoz. A legfontosabb vonatkozó szerződés a megállapodás a közbeszerzésről (GPA)⁸, mely megnyitotta az uniós beszerzési piacot a megállapodás többi részes fele előtt. Ezen kívül számos uniós szabadkereskedelmi megállapodás tartalmaz beszerzésekre vonatkozó fejezeteket. Ezen iránymutatás nem lép az alkalmazandó közbeszerzési jogszabályok helyébe és nem értelmezhető olyan használati utasításként sem, mely arra ad választ, „hogyan kell a jogszabályokban megállapított követelményeknek megfelelni.” Az uniós jog végleges és jogilag kötelező erejű értelmezése az Európai Unió Bíróságának a kizárólagos hatáskörébe tartozik⁹. Ezen iránymutatás nem sérti az Unió kereskedelmi partnerei vonatkozásában vállalt nemzetközi kötelezettségeit.

⁵ Módosított javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a harmadik országbeli áruk és szolgáltatásoknak az Unió belső közbeszerzési piacához való hozzáféréséről, valamint az uniós áruk és szolgáltatások harmadik országbeli közbeszerzési piacokhoz való hozzáféréséről szóló tárgyalásokat támogató eljárásokról, COM(2016) 34 final.

⁶ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: „Közbeszerzés Európában és Európa szolgálatában”, COM(2017) 572 final.

⁷ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata (HL C 326., 2012.10.26.).

⁸ https://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/gp_gpa_e.htm

⁹ E dokumentum jogilag nem kötelező. Bár a dokumentum alkalmanként uniós jogszabályok szövegét használja fel, nem célja, hogy az adott jogszabályban rögzített jogokat és kötelezettségeket bővítse, illetve szűkítse. Amennyiben a dokumentum az uniós jogszabályok értelmezéseként fogható fel, hangsúlyozandó, hogy az uniós jog kötelező erejű értelmezése az Európai Unió Bíróságának hatáskörébe tartozik. A dokumentumban említett példák uniós jognak való megfelelését nem ellenőriztük.

1. A harmadik országbeli ajánlattevők és áruk uniós közbeszerzési piachoz való hozzáférése

A 2014/24/EU irányelv 25. cikke

Amennyiben vonatkozik rájuk a közbeszerzésről szóló megállapodás 1., 2., 4. és 5. melléklete,¹⁰ valamint az Európai Uniónak szóló általános megjegyzések I. függeléké, továbbá vonatkoznak rájuk az Uniót kötelező egyéb nemzetközi szerződések, az ajánlatkérő szervek e közbeszerzésről szóló megállapodások aláíróinak építési beruházásait, áruit, szolgáltatásait és gazdasági szereplőit nem részesíthetik kevésbé kedvező bánásmódban, mint az Unió építési beruházásait, áruit, szolgáltatásait és gazdasági szereplőit.

Az EU a harmadik országok beszerzési piacainak kölcsönös megnyitásának szorgalmazása révén aktívan fellép a beszerzési lehetőségek európai vállalatok előtti megnyitása érdekében. A nemzetközi tárgyalások során az EU a környezetvédelmi, szociális, munkaügyi és innovációs szempontokat is magában foglaló minőségi kritériumok szélesebb körű alkalmazását, valamint a nemzetközi beszerzési piacok erőteljes megnyitását támogatta.

Az EU számos nemzetközi megállapodás (például a megállapodás a közbeszerzésről vagy a beszerzési fejezeteket tartalmazó kétoldalú szabadkereskedelmi megállapodások) keretében vállalt kötelezettséget arra, hogy számos harmadik ország meghatározott építési beruházásai, árubeszerzései, szolgáltatásnyújtásai és gazdasági szereplői esetében hozzáférést biztosít közbeszerzési piacához.

Ennek megfelelően a közbeszerzési irányelvek úgy rendelkeznek, hogy az uniós ajánlatkérő szervek az említett megállapodások aláíróinak építési beruházásait, áruit, szolgáltatásait és gazdasági szereplőit nem részesíthetik

kevésbé kedvező bánásmódban, mint az Európai Unió építési beruházásait, áruit, szolgáltatásait és gazdasági szereplőit, amennyiben e megállapodások vonatkoznak rájuk¹¹.

Az említett kötelezettségen túlmenően nem biztosított azon harmadik országok gazdasági szereplőinek hozzáférése az uniós beszerzési eljárásokhoz, amelyek nem rendelkeznek az uniós beszerzési piac megnyitását előíró megállapodással vagy amelyek áruira, szolgáltatásaira és építési beruházásaira nem vonatkozik hasonló megállapodás., vagyis e gazdasági szereplők kizárhatók az eljárások alól.

1.1 Nemzetközi közbeszerzési megállapodások és nemzetközi közbeszerzési eszköz

Megállapodás a közbeszerzésről (GPA)

A Kereskedelmi Világszervezet (WTO) keretében megkötött megállapodás a közbeszerzésről lehetővé teszi, hogy a 19 másik résztvevő WTO-partner gazdasági szereplői ajánlatot tegyenek az uniós közbeszerzési szerződések esetében és az uniós vállalatok ajánlatot tegyenek a 19 másik WTO-partner szerződéseiben.

Kétoldalú szabadkereskedelmi megállapodások

Az EU a világ több országával szabadkereskedelmi megállapodásokat kötött, melyek a felek vállalatai számára jobb hozzáférést biztosítanak egymás közbeszerzési piacaihoz.

Ez a helyzet például a Kanadával és Japánnal nemrég megkötött kereskedelmi megállapodások esetében.

¹⁰ A GPA jelenlegi szövege alapján a 25. cikkben említett mellékletek száma most az 1., 2., 4. 5., 6. és 7. mellékletnek felel meg.

¹¹ Lásd a 2014/24/EU irányelv 25. cikkét és a 2014/25/EU irányelv 43. cikkét.

Amennyiben az ajánlatkérő szervekhez egy Unión kívüli gazdasági szereplőtől érkezik ajánlat, ellenőrizniük kell, hogy az adott ajánlatra vonatkoznak-e az Unió által megkötött, a GPA-hoz vagy kétoldalú szabadkereskedelmi megállapodásokhoz hasonló nemzetközi közbeszerzési megállapodások, hogy meg lehessen állapítani, vajon az ajánlattevő biztosította-e hozzáférését ehhez a beszerzéshez.

Jelenleg 20 részes fele van a GPA-nak: az EU vonatkozásában annak 28 tagállama; Örményország; Ausztrália; Kanada; Tajvan; Hong Kong (Kína); Izland; Izrael; Japán; Liechtenstein; Montenegró; Moldova; Norvégia; Új-Zéland; Dél-Korea; Szingapúr; Svájc; Ukrajna; Egyesült Államok; és Hollandia (Aruba vonatkozásában).

A GPA és a szabadkereskedelmi megállapodások közbeszerzési fejezetei nem alkalmazandók automatikusan a felek valamennyi közbeszerzése esetében. A GPA és a szabadkereskedelmi megállapodások az alábbi két részből állnak:

- a) az elvekről és eljárásokról szóló szabályokat tartalmazó jogi szöveg, és
- b) valamennyi fél alkalmazási körei.

Az alkalmazási körök meghatározzák, hogy mely közjogi intézményeknek kell megfelelniük a megállapított szabályoknak, és milyen mértékben állnak áru- és szolgáltatásbeszerzéseik a GPA-ban vagy szabadkereskedelmi megállapodásban részt vevő többi fél gazdasági szereplői (és azok áru- és szolgáltatásai) előtt nyitva.

A szabályokat kizárólag az adott fél alkalmazási köreiben feltüntetett meghatározott küszöbértéket meghaladó beszerzések esetében kell alkalmazni.

Az EU piaci alkalmazási köreit a GPA I. függelékéhez csatolt mellékleteiben, valamint a vonatkozó szabadkereskedelmi megállapodások mellékleteiben határozták meg. Az ajánlatkérő szerv e források ellenőrzésével tudja meghatározni, vajon egy ajánlattevő (vagy annak áru- és szolgáltatásai) biztosították-e a beszerzéséhez való hozzáférést.

Az Unió szabadkereskedelmi megállapodásai révén mozdítja elő a környezetvédelmi, szociális és munkaügyekkel kapcsolatos megfontolásokat, feltéve, hogy azokat megkülönböztetéstől mentesen alkalmazzák. E megállapodások továbbá hozzájárulnak az Unió és harmadik országok beszerzési piacainak megnyitásához.

A szabadkereskedelmi megállapodások esetében az ajánlatkérő szerveknek hasonló ellenőrzési eljárást

kell lefolytatniuk a tervezett beszerzés alkalmazási köre tekintetében. Az EU számos szabadkereskedelmi megállapodásába foglalt közbeszerzésről szóló szabályokat, illetve piacra jutásra irányuló kötelezettségvállalásokat. A szabadkereskedelmi megállapodások a legtöbb esetben a GPA szerkezetén alapulnak.

A nemzetközi közbeszerzési eszköz

A Bizottság javaslatot tett egy nemzetközi közbeszerzési eszközre (IPI)¹² annak érdekében, hogy előmozdítsa a kölcsönösséget, valamint nagyobb befolyást biztosítson az EU-nak a harmadik országokkal beszerzési piacai uniós vállalkozások előtti megnyitásáról folytatott tárgyalásokban. Erre a befolyásra egyértelműen szükség van a diszkriminatív intézkedések és a teljes piaci zárlatok ellensúlyozása érdekében.

Az Európai Tanács ezért szorgalmazta 2019. március 21-én az „(...) EU nemzetközi közbeszerzési eszközeivel kapcsolatos tárgyalások újrakezdését”¹³.

1.2 Ágazat- és projektspecifikus szabályok és megállapodások

Kormányközi megállapodások

A harmadik országokkal kötött nemzetközi megállapodások beszerzési szabályokat is tartalmazhatnak, feltéve, hogy azok megfelelnek a Szerződés átláthatóságra, egyenlő bánásmódra és a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó elveinek.

Közüzemi ágazat

A közüzemi ágazatban az ajánlatkérő szervek visszautasíthatják a szállítási szerződésekre vonatkozó ajánlatokat, ha a termékek több mint 50 %-a meghatározott harmadik országokból származik.

Védelem és biztonság

A védelmi és biztonsági beszerzések esetében a tagállamoknak továbbra is jogukban áll eldönteni, hogy lehetővé teszik-e az ajánlatkérő szervek számára a külföldi ajánlattevők befogadását.

¹² Módosított javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a harmadik országbeli áruknak és szolgáltatásoknak az Unió belső közbeszerzési piacához való hozzáféréséről, valamint az uniós áruk és szolgáltatások harmadik országbeli közbeszerzési piacokhoz való hozzáféréséről szóló tárgyalásokat támogató eljárásokról, COM(2016) 34 final.

¹³ Az Európai Tanács 2019. március 21–22-i ülése (EU/CO 1/19).

1.2.1 Kormányközi megállapodások alapján szervezett közbeszerzés

Egyedi esetekben és konkrét projektek esetében a tagállamok olyan harmadik országokkal kötött nemzetközi megállapodások alapján is tervezhetik szerződések odaítélését, melyek az európai kerethez képest eltérő beszerzési rendszerrel rendelkeznek.

Az ilyen megállapodások szerinti közbeszerzési eljárások az irányelvekben megállapított feltételek mellett mentesülnek az uniós közbeszerzési jogszabályok alól mindaddig, amíg a nemzetközi megállapodás különös beszerzési szabályai teljes mértékben megfelelnek az EU-Szerződésnek, különösen az átláthatóság, egyenlő bánásmód és megkülönböztetésmentesség tekintetében. Az ilyen megállapodásokról értesíteni kell a Bizottságot.

Az ilyen nemzetközi megállapodások alapján szervezett beszerzéseknek meg kell felelniük az EU-Szerződés elveinek, ideértve a megfelelő és nyilvános meghirdetést, mely minden vállalatnak – székhelyétől vagy származási országától függetlenül – biztosítja a lehetőséget a részvételre. Az átláthatóságot és versenyt jellegénél fogva nem biztosító közvetlen odaítélés összeegyeztethetetlen ezekkel az alapelvekkel.

A külső környezet tekintetében az adott tagállam és egy vagy több harmadik ország között kötött nemzetközi megállapodások nem képezhetik a harmadik országoknak vagy azok gazdasági szereplőinek való közvetlen szerződés-odaítélés alapját. Ez nem lenne összeegyeztethető az Unió közös kereskedelempolitika tekintetében fennálló kizárólagos hatáskörével, valamint az EU-Szerződés közbeszerzésekkel kapcsolatos alapelveivel. A projekt számára biztosított kedvező finanszírozási feltételek szintén nem képezhetik egy közvetlen szerződés-odaítélés alapját.

1.2.2 Intézkedések a közüzemi ágazatban

A 2014/25/EU irányelv 85. cikke – Harmadik országokból származó termékekre vonatkozó ajánlatok

1. Ezt a cikket azokra az ajánlatokra kell alkalmazni, amelyek olyan harmadik országokból származó termékekre vonatkoznak, amelyekkel az Unió nem kötött olyan többoldalú vagy kétoldalú megállapodást, amely az uniós vállalkozások számára az e harmadik országok piacaihoz való összehasonlítható és tényleges hozzáférést biztosítana. E cikk alkalmazása nem sértheti az Unió és a tagállamok harmadik országokkal szemben fennálló kötelezettségeit.
2. Az árubeszerzésre irányuló szerződés odaítélésére vonatkozóan tett ajánlat elutasítható, ha a harmadik országokból származó termékeknek a 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel összhangban meghatározott aránya meghaladja az ajánlat részét képező termékek összértékének 50 %-át. E cikk alkalmazásában a távközlési hálózati berendezésekben alkalmazott szoftvereket termékeknek kell tekinteni.
3. E bekezdés második albekezdésére is figyelemmel, amennyiben a 82. cikkben meghatározott odaítélési szempontok alapján két vagy több ajánlat egyenértékűnek tekinthető, azokat az ajánlatokat kell előnyben részesíteni, amelyeket e cikk (2) bekezdése alapján nem lehet elutasítani. Az ajánlatokban szereplő árakat e cikk alkalmazásában egyenértékűnek

kell tekinteni, amennyiben az árkülönbség nem haladja meg a 3 %-ot. Mindazonáltal egy ajánlat nem részesíthető előnyben egy másik ajánlattal szemben az első albekezdés értelmében, ha annak elfogadása esetén a közszolgáltató ajánlatkérő arra kényszerülne, hogy a meglévő felszereléstől eltérő műszaki jellemzőkkel rendelkező olyan felszerelést szerezzen be, amely összeegyeztethetlenséget, az üzemeltetésben és a karbantartásban műszaki nehézségeket, illetve aránytalanul nagy költségeket eredményezne.

4. E cikk alkalmazása során nem lehet figyelembe venni a harmadik országokból származó termékek (2) bekezdésben említett arányának meghatározásánál azokat a harmadik országokat, amelyekre az (1) bekezdésnek megfelelően ezen irányelvnek hatályát egy tanácsi határozattal kiterjesztették.

A 2014/25/EU irányelv 43. cikke nem biztosít valamennyi harmadik országbeli gazdasági szereplőnek biztos hozzáférést az uniós beszerzési piachoz. Ezen kívül külön szabályozást alakít ki a harmadik országokból származó termékekre vonatkozó ajánlatok esetében. Ez a 2014/25/EU irányelv 85. cikkében került meghatározásra.

A vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérő szervek elutasíthatják az árubeszerzésre irányuló szerződés odaítélésére vonatkozóan tett ajánlatot, ha a harmadik országokból származó termékek meghaladják az ajánlat részét képező termékek összértékének 50 %-át.

E szabályozás kizárólag azon harmadik országokból származó termékekre alkalmazandó, amelyek nem tartoznak az uniós vállalkozások számára e harmadik országok piacaihoz való összehasonlítható és hatékony hozzáférést biztosító megállapodás hatálya alá.

Amennyiben az ajánlatkérő szerv az ajánlat elutasítása helyett lehetővé teszi a beszerzési folyamatban való részvételt, az ajánlatkérő szervnek előnyben kell részesítenie azokat az egyenértékű ajánlatokat, melyek 50 %-kal kisebb mértékben tartalmaznak harmadik országokból származó termékeket¹⁴. Az ajánlatkérő szerv nem köteles ilyen előnyt biztosítani, ha a közszolgáltató ajánlatkérő arra kényszerülne, hogy a meglévő felszereléstől eltérő műszaki jellemzőkkel rendelkező olyan felszerelést szerezzen be, amely összeegyeztethetlenséget, az üzemeltetésben és a karbantartásban műszaki nehézségeket, illetve aránytalanul nagy költségeket eredményezne.

Nemrég egy ajánlatkérő szerv a közüzemi irányelv 85. cikkében foglalt rugalmasságot kihasználva termékei származását igazoló nyilatkozatok benyújtására kötelezte az ajánlattevőt. Mivel a termékek több mint 50 %-a származott a rendelkezés hatálya alá tartozó harmadik országokból, az ajánlatkérő szerv elutasította az adott ajánlatot.

1.2.3 Beszerzések a védelem és a biztonság területén

A 2009/81/EU irányelv (18) preambulumbekkezdése:

A honvédelem területén működő ajánlatkérő szervek/ajánlatkérők által fegyverek, lőszer és hadianyagok beszerzésére kiírt pályázatok nem tartoznak a Világkereskedelmi Szervezet keretében megkötött kormányzati beszerzési megállapodás (a továbbiakban: a GPA) hatálya alá. Az ezen irányelv hatálya alá tartozó egyéb szerződések a GPA XXIII. cikke¹⁵ alapján szintén kívül esnek a GPA megállapodás hatályán. [...]

¹⁴ A 2014/25/EU irányelv 85. cikke (1) és (2) bekezdésének együttes értelmezése.

¹⁵ A GPA jelenlegi szövege alapján a vonatkozó rendelkezések többé nem a XXIII. cikk, hanem a III. cikk részét képezik.

Ez a kizárás azt is jelenti, hogy a védelmi és biztonsági piac tekintetében a tagállamoknak jogukban áll azt eldönteni, hogy ajánlatkérő szervük/ajánlatkérőjük engedélyezi-e a harmadik országokban működő gazdasági szereplők beszerzési eljárásokban való részvételét. Ezt a döntést az ár-érték arány alapján kell meghozniuk, elismerve a globális szinten versenyképes európai védelmi technológiai és ipari bázis létrejöttének szükségességét, a nyitott és méltányos piacok fontosságát és a kölcsönös előnyszerzés jelentőségét. A tagállamoknak sürgetniük kell az egyre nyitottabb piacok kialakítását. Partnereiknek – nemzetközileg elfogadott szabályok alapján – szintén nyitottságot kell mutatniuk, különösen a nyitott és méltányos piac tekintetében.

A védelem és a biztonság területén meghirdetett, áruk beszerzésére vagy szolgáltatásokra irányuló beszerzések gyakran érzékeny jellegűek. Az ilyen beszerzésekre vonatkozó egyedi követelményeket a 2009/81/EK irányelv¹⁶ állapította meg az ellátás biztonságának biztosításával, illetve a minősített információk védelmével kapcsolatos tagállami igények tekintetében.

A védelmi és biztonsági beszerzési irányelv keretében végzett beszerzések esetében a tagállamok határozhatják meg nemzeti szabályaikban,¹⁷ hogy ajánlatkérő szervik engedélyezik-e a harmadik országok gazdasági szereplői számára a szerződés-odaítélési eljárásokban való részvételt¹⁸. Amennyiben az ajánlatkérő szervek úgy döntenek, hogy nem engedélyezik a harmadik országokból származó gazdasági szereplők vagy áruk részvételét, az ilyen általános korlátozást már az eljárást megindító hirdetményben és a pályázati dokumentumokban is jelezhetik. Másik lehetőségként ezen ajánlatokat egyedileg is kizárhatják az odaítélési határozatban. Utóbbi esetben az ajánlatkérő szerveknek a pályázati dokumentumokban kell jelezniük, hogy fenntartják a jogot az ajánlatok védelmi és biztonsági alapon való kizárására.

Egyedi biztonsági érdekek védelme érdekében az ajánlatkérő szervek egyéb intézkedéseket is hozhatnak:

- nemzeti biztonsági tanúsítványok biztosítására kötelezhetik az ajánlattevőket, valamint arra, hogy a külföldi biztonsági tanúsítványokat csak akkor fogadják el, ha azokat az érintett országok közti hírszerzési együttműködés szintje alapján egyenértékűként fogadtak el.
- Tanúsítványokat kérhetnek a külföldi ajánlattevőktől, biztosítva, hogy a berendezések szállítása engedélyezett lesz, ideértve a válsághelyzetekben való kiegészítő szállításokat is.
- Megkövetelhetik továbbá az ajánlattevőktől, hogy vállaljanak kötelezettséget a minősített információk titkossága és az azokhoz való hozzáférés tekintetében.
- Előírhatják, hogy a szolgáltatóknak és a megoldásoknak is meg kell felelniük az egyedi biztonsági jogszabályokból eredő további követelményeknek. Például a kiberbiztonság területén a kiberbiztonsági irányelv¹⁹ a hálózati és információs rendszerek biztonságának az egész Unióban egységesen magas szintjét biztosító intézkedéseket tartalmaz.

Az ajánlatkérő szervek megkövetelhetik a szerződő felektől, hogy nyissák meg ellátási láncukat a versenytárgyalások előtt. Ez lehetővé teheti, hogy új szereplők vegyenek részt az ellátási láncban²⁰.

A védelem és biztonság területén történő egyes kivételes beszerzések esetében nemzeti biztonsági érdekek forognak kockán. Egyes szerződések az ellátás biztonságával kapcsolatban olyan rendkívül szigorú követelményeket követelnek meg vagy a nemzeti szuverenitás szempontjából annyira bizalmas jellegűek és fontosak, hogy a 2009/81/EK irányelv egyedi rendelkezései nem minden esetben elegendők a tagállamok alapvető biztonsági érdekeinek megvédéséhez.

Az ilyen beszerzések esetében az EUMSZ 346. cikke eltérést határoz meg, mely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy az irányelv szabályainak alkalmazása nélkül ítéljenek oda szerződéseket²¹. A tagállamok eseti alapon kötelesek értékelni, hogy alkalmazni lehet-e a kizárást, meghatározva a szóban forgó alapvető biztonsági érdekeket és értékelve az egyedi intézkedés szükségességét, figyelembe véve az arányosság elvét és az ilyen eltérés szigorú értelmezésének szükségességét²².

¹⁶ HL L 216., 2009.8.20., 76. o.

¹⁷ A tagállamoknak ezt a döntést az ár-érték arány alapján kell meghozniuk, elismerve a globális szinten versenyképes európai védelmi technológiai és ipari bázis létrejöttének szükségességét, a nyitott és méltányos piacok fontosságát és a kölcsönös előnyszerzés jelentőségét. A döntés szelektív is lehet, azaz lehetővé teheti valamennyi vagy egyes GPA-országok gazdasági szereplőinek részvételét anélkül, hogy ezt a többi harmadik országbeli gazdasági szereplő (a GPA-ben nem részes, EGT-n kívüli országok, melyekkel az Uniónak kétoldalú megállapodása van a közbeszerzési piac megnyitására vonatkozóan) számára is engedélyezné.

¹⁸ Vö. a 2009/81/EK irányelv (18) preambulumbekzdésének második bekezdésével.

¹⁹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/1148 irányelve (2016. július 6.) a hálózati és információs rendszerek biztonságának az egész Unióban egységesen magas szintjét biztosító intézkedésekről.

²⁰ A 2009/81/EK irányelv 21. cikke.

²¹ Az alapvető biztonsági érdekek meghatározása a tagállamok kizárólagos felelőssége, amint az irányelv 16. preambulumbekzdésében is szerepel (lásd továbbá a T-26/01 ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletet).

²² Lásd a C-337/06 Bayerischer Rundfunk ügyben, 2007. december 13-án hozott EUB-ítélet 64. bekezdését.

1.3 Gyakorlati szempontból

Nemzetközi közbeszerzési megállapodások

- Az ajánlatkérő szervezeteknek ellenőrizniük kell, hogy a harmadik országbeli ajánlattevő a GPA vagy egy kétoldalú megállapodás hatálya alá tartozik-e. Ha nem, akkor nincs biztos hozzáférése a beszerzési eljárásokhoz az Unióban.

Kormányközi megállapodások szerinti közbeszerzések

- A beszerzéseknek meg kell felelniük az átláthatóság, egyenlő bánásmód és megkülönböztetésmentesség Szerződésben foglalt elveinek.
- Az ilyen megállapodások alapján nem lehet közvetlenül szerződéseket odaítélni.

A közüzemi irányelv szerinti közbeszerzések

- Az ajánlatkérő szervezeteknek ellenőrizniük kell, hogy nem származik-e az árubeszerzésre irányuló szerződésben kínált termékeknek több mint 50 %-a harmadik országokból.
- Ha e harmadik ország nem áll a GPA vagy egy kétoldalú megállapodás hatálya alatt, az ajánlatot el lehet utasítani.

Védelmi és biztonsági beszerzések

- E beszerzések nem szerepelnek a GPA-ban vagy a hatályban lévő kétoldalú megállapodásokban.
- Az ajánlatkérő szervezetek nem kötelesek hozzáférést biztosítani a harmadik országbeli gazdasági szereplőknek.

2. Kirívóan alacsony összegű ajánlatok

A 2014/24/EU irányelv 69. cikke

1. Az ajánlatkérő szerv köteles magyarázatot kérni a gazdasági szereplőktől az ajánlatban feltüntetett ár vagy költségek tekintetében, ha egy ajánlat a kivitelezendő építési beruházáshoz, szállítandó áruhoz vagy nyújtandó szolgáltatáshoz képest kirívóan alacsony összegűnek tűnik.
2. Az (1) bekezdésben említett magyarázat elsősorban az alábbiakra vonatkozhat:
  - a) a gyártási folyamat, a nyújtott szolgáltatás vagy az építési módszer gazdaságossága;
  - b) a választott műszaki megoldások vagy az ajánlattevő számára az építési beruházás kivitelezéséhez, a termékek leszállításához, illetve a szolgáltatásnyújtáshoz rendelkezésre álló kivételesen előnyös feltételek;
  - c) az ajánlattevő által ajánlott építési beruházás, áru vagy szolgáltatás eredetisége;
  - d) a 18. cikk (2) bekezdésében említett kötelezettségeknek való megfelelés;
  - e) a 71. cikkben említett kötelezettségeknek való megfelelés;
  - f) az ajánlattevő állami támogatások megszerzésére vonatkozó lehetősége.
3. Az ajánlatkérő szervnek az ajánlattevővel folytatott konzultáció útján ellenőriznie kell a megadott információkat. A közszolgáltató ajánlatkérő csak abban az esetben utasíthatja el az ajánlatot, ha a közölt bizonyítékok nem indokolják kielégítően az ajánlatban feltüntetett ár vagy költségek alacsony szintjét, figyelembe véve a (2) bekezdésben említett elemeket. Az ajánlatkérő szervnek el kell utasítania az ajánlatot, ha megállapította, hogy az ajánlat azért tartalmaz kirívóan alacsony összeget, mert nem tesz eleget a 18. cikk (2) bekezdésében említett alkalmazandó kötelezettségeknek.

Az ajánlatkérő szervek esetében a kirívóan alacsony összegű ajánlatok azonosítása, megvizsgálása és elutasítása az egyenlő versenyfeltételek biztosításának eszköze.

Az ajánlatkérő szerveknek kiírási feltételeik megfogalmazása során megfelelő figyelmet kell fordítaniuk a várható árra vagy az áruk vagy szolgáltatások költségeire. Az ajánlatkérő szerv becslésének figyelembe kell vennie a pályázati dokumentumokban meghatározott valamennyi kritériumot,

ideértve a szerződés teljesítésének követelményeit, illetve kiválasztásának és odaítélésének szempontjait.

A beszerzési eljárás megindítását megelőző alapos számítás kiküszöböli a későbbi szakaszban felmerülő nehézségeket. A beszerző által elvárt nagyságrendre vonatkozóan a pályázati dokumentumokban – pénzüsszegben is – megadott információ jól jelezheti az ajánlattevők számára az elvárt minőségi szintet és megakadályozza a nem megfelelő ajánlatok beérkezését.

Az ajánlatok beérkezését követően az ajánlatkérő szervek értékelnie kell, hogy az ajánlatokat megfelelően számították-e ki. Például az ajánlatban említett árak vagy költségek úgy is eltérhetnek a többi ajánlattevő által kínált ártól vagy költségektől, illetve az ajánlatkérő szerv saját becslésétől, hogy az adott ajánlat a többi ajánlathoz képest semmilyen olyan jellegzetességgel nem bír, ami egyértelműen indokolná a különbséget. Az ajánlatkérő szervek kétségbe vonhatják az ajánlat gazdasági fenntarthatóságát, illetve pályázati követelményekkel és alkalmazandó jogi kötelezettségekkel összhangban való teljesíthetőségét, továbbá az ajánlat kirívóan alacsony összegét.

Ismerje az árat

- A piaci tudás kulcsfontosságú
- Legyen tisztában a korábbi beszerzések árával
- Konzultáljon szakemberekkel és egyéb beszerzőkkel

2.1 A kirívóan alacsony összegű ajánlatok azonosítása

Az irányelvek nem határozzák meg, mi számít kirívóan alacsony összegű ajánlatnak, továbbá nem határoznak meg egyedi módszert az anomália küszöbértékének kiszámítására sem. Egyes tagállamok önkéntes vagy kötelező módszereket dolgoztak ki. A tagállamok nemzeti szabályokat vagy módszereket állíthatnak fel a kirívóan alacsonynak vélt ajánlatok meghatározása céljából, feltéve hogy e szabályok

objektívák és megkülönböztetéstől mentesek²³. A tagállamok aritmetikai módszereket alkalmazhatnak, melyek alapja, hogy egy adott ajánlat mennyire tér el az összes ajánlat átlagos áráról²⁴, illetve a beszerzés ajánlatkérő szerv által becsült értékétől. Az érvényes módszer a legalacsonyabb és második legalacsonyabb ajánlat közti különbségre is utalhat. Az ilyen szabályok a kirívóan alacsony ajánlatok meghatározása érdekében egyedi százalékos küszöbértékek alkalmazását is magukban foglalhatják. Amennyiben a nemzeti jogszabályok keretében semmilyen módszert nem határoztak meg, az ajánlatkérő szervek maguk hozhatnak létre átlátható és megkülönböztetéstől mentes módszereket.

Az ajánlatok bármely vonatkozó feltétel és odaítélési szempont tekintetében is kirívóan alacsonynak tűnhet. Ez az eset állhat fenn például, ha a kínált minőség és ár közti kapcsolat gyanút vet fel.

Ha az ajánlatkérő szerv olyan ajánlatot kap, melyet kirívóan alacsonynak vél, jogi kötelezettsége az érintett gazdasági szereplő által kínált árra vonatkozóan magyarázatot kérni²⁵. Az ajánlatkérő szerv nem utasíthat el egy ajánlatot anélkül, hogy lehetőséget ne biztosított volna az adott gazdasági szereplőnek az általa kínált ár elmagyarázására és igazolására. Ez a gyanús ajánlatok meghatározására használt aritmetikai módszerekre is vonatkozik. Az ilyen módszerek nem teszik lehetővé a vizsgálat nélküli azonnali elutasítást.

A kirívóan alacsony összegű ajánlatok azonosítása

VIZSGÁLJA MEG AZ AJÁNLAT VALAMENNYI PARAMÉTERÉT

- Úgy tűnik, hogy az ajánlatot megfelelően számították ki?
- Végre tudja hajtani az ajánlattevő az általa ajánlott áron az ajánlatában szereplő tevékenységeket?
- Van olyan módszer az országomban, mely segít az azonosításban, vizsgálatban és értékelésben?

Nincs meggyőződve róla, hogy az ajánlat megalapozott?

2.2 A kirívóan alacsony összegű ajánlatok vizsgálata

Általános szabályként az ajánlatkérő szerveknek arra kell kériük a gazdasági szereplőket, hogy mutassák be az ajánlatot alátámasztó műszaki, gazdasági vagy jogi feltételezések megbízhatóságát. Az ajánlattevő magyarázatainak értékeléséhez az ajánlatkérő szerveknek minden általuk szükségesnek ítélt részletre rá kell kérdezniük²⁶. Az esetleg különösen azt követeli meg az ajánlatkérő szervektől, hogy írásban kérdezzenek rá a rendhagyónak vélt ajánlatok azon elemeire, melyek az adott esetben kétségeket ébresztettek az ajánlatkérő szervben²⁷. Különösen arra kell különös figyelmet fordítaniuk, hogy az ajánlattevők képesek-e a kínált áron teljesíteni a pályázati dokumentumok valamennyi követelményét, ideértve a társadalmilag felelős és zöld közbeszerzési követelményeket.

Elvileg az ajánlatkérő szervek valamennyi olyan kérdésben információt kérhetnek, melyet a javasolt ár- vagy költségszint értékelése szempontjából lényegesnek tartanak. Az irányelv szerint e kérdések magukban foglalhatják a gyártási folyamat gazdaságosságával kapcsolatos szempontokat, ideértve a kínált költség alapját a teljes életciklus során, a választott műszaki megoldásokat vagy az ajánlat eredetiségét²⁸. E szempontok felsorolása nem kimerítő jellegű.

Az ajánlatkérő szerveket továbbá arra ösztönözzük²⁹, hogy vizsgálják meg, hogy az ajánlat megfelel-e azon vonatkozó környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelményeknek, amelyeket az uniós jog, a nemzeti jog, a kollektív szerződések, illetve a X. mellékletben felsorolt környezetvédelmi, szociális és munkajogi rendelkezések írnak elő³⁰. E kötelezettségek közvetlenül alkalmazandók, függetlenül attól, hogy szerepelnek-e a pályázati dokumentumokban.

Az ajánlattevőtől megkövetelt magyarázatok az esetlegesen tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra is vonatkozhatnak, például a külföldi támogatások fennállására vagy a belső piacot torzító dömpingre. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok vizsgálata során az ajánlatkérő szerveknek különös figyelmet kell fordítaniuk a harmadik országokból származó árukat vagy szolgáltatásokat kínáló olyan ajánlatokra, melyek árait és költségeit az állami segítséggel nyújtott finanszírozás eltorzíthatta. A külföldi állam által biztosított pénzügyi támogatás megléte az ajánlat életképességére vonatkozó átfogó értékelés részét képezheti.

Az ajánlattevőnek az elégséges magyarázat biztosításához szükséges valamennyi bizonyítékot rendelkezésre kell bocsátania. Ez kiterjedhet a részletes információkra,

²³ Lásd a *Impresa Lombardini SpA* C-285/99 és C-286/99 egyesített ügyekben hozott ítélet 68. pontját.

²⁴ Az ilyen „relatív” (valamennyi beérkezett ajánlatot tartalmazó) összehasonlítás előnyösebb lehet olyan esetekben, amikor elegendő ajánlat érkezett be, mert az ilyen összehasonlítás valószínűleg jobban tükrözi a piaci körülményeket.

²⁵ EUB, C-285/99 és C-286/99 egyesített ügyek, 43. és 73. pont.

²⁶ EUB, C-285/99 és C-286/99 egyesített ügyek, 43. és 55. pont.

²⁷ EUB, C-285/99 és C-286/99 egyesített ügyek, 51. pont.

²⁸ A 2014/24/EU irányelv 69. cikkének (2) bekezdése.

²⁹ 69. cikk (2) bekezdés d) pont és 69. cikk (3) bekezdés.

³⁰ A 2014/24/EU irányelv 18. cikkének (2) bekezdése.

melyekhez a gyártási folyamatra, létesítményekre, szociális feltételekre, tanúsítványokra, környezetvédelmi normákra, stb. vonatkozó megfelelő dokumentációt mellékelik. Az ajánlat életképességét igazoló ajánlattevői indokolásnak meg kell felelnie az eredeti pályázat feltételeinek³¹. E tekintetben az ajánlatkérő szervezeteknek nemcsak az e kötelezettségek betartásának szándékáról szóló ünnepélyes nyilatkozatokat kell kérniük az ajánlattevőktől.

A vizsgálati folyamat során az ajánlatkérő szerv további kérdéseket is feltehet, különösen annak értékelése céljából, hogy a rendelkezésre bocsátott információk hitelesek-e. Az ajánlattevőt továbbá felkérhetik, hogy szolgáltatson további részleteket azon kérdésekre és szempontokra vonatkozóan, melyeket az ajánlatkérő szerv eredeti kérelmében ugyan nem határoztak meg, de a rendelkezésre bocsátott információ értékelése eredményeképpen később felmerültek.

A kirívóan alacsony összegű ajánlatok vizsgálata

INFORMÁCIÓKÉRÉS AZ AJÁNLATTEVŐTŐL

PÉLDÁK:

- Általában hogyan számította ki az ajánlattevő az árakat és költségeket?
- Hogyan jutott el az ajánlattevő adott tétel esetében az adott árra?
- Lehetővé teszi az ár valamennyi jogi és szerződéses követelmény teljesítését?
- Lehetővé teszi az ár valamennyi munkaügyi és környezetvédelmi norma teljesítését?
- Hogyan finanszírozzák az ajánlatot? Megalapozott a számítás?
- Ne habozzon további, lényegesnek vélt információkat kérni.
- Kérjen konkrét bizonyítékokat.

Nem győzte meg az ajánlattevő által adott magyarázat?

2.3 A kirívóan alacsony összegű ajánlatok elutasítása

Az ajánlatkérő szerv indokolás nélkül elutasíthatja az ajánlatot, ha az összegyűjtött bizonyítékok ellenére nincs arról meggyőződve, hogy az ajánlattevő képes lesz a kínált áron vagy költségen, illetve a pályázati dokumentumokkal és valamennyi alkalmazandó jogi kötelezettséggel összhangban teljesíteni a szerződést.

A döntés egyetlen elemén vagy a tényezők kombinációján is alapulhat, ideértve a munkaügyi és környezetvédelmi normáknak való megfelelést, továbbá, hogy nyújtottak-e állami támogatást vagy sem, ami az ajánlatkérő szerv végleges értékeléséhez vezet.

A 2014/24/EU irányelv 69. cikkének (3) bekezdése értelmében az ajánlatkérő szervezetnek el kell utasítania az ajánlatot, ha megállapította, hogy a megajánlott kirívóan alacsony ár vagy költségek annak a következménye, hogy az ajánlattevő nem tartotta be a kötelező erejű uniós vagy nemzeti jogszabályokat, kollektív szerződéseket vagy a szociális, munkaügyi vagy környezetvédelmi jogszabályokban foglalt nemzetközi rendelkezéseket (2014/24/EU irányelv 18. cikk (2) bekezdése az irányelv X. mellékletével együtt – lásd már fentebb a 2. szakaszban).

A kirívóan alacsony összegű ajánlatok elutasítása

NEM MARADHATNAK KÉTSÉGEI

- Az ajánlattevőnek bizonyítania kell az ajánlat megbízhatóságát.
- Megtette-e ezt az ajánlattevő az Ön által megkövetelt valamennyi kérdésben?
- Úgy véli, hogy az ajánlattevő képes VALAMENNYI SZERZŐDÉSES követelménynek eleget tenni a megajánlott áron?
- Ha továbbra is észszerű kétségei vannak, elutasíthatja az ajánlatot
- Ha megállapította, hogy kirívóan alacsony összegű ajánlatról van szó, mert nem felel meg a 2014/24/EU irányelv 18. cikke (2) bekezdésében foglalt jogi kötelezettségeknek, az ajánlatot el kell utasítani

2.4 Gyakorlati szempontból

Kirívóan alacsony összegű ajánlatok

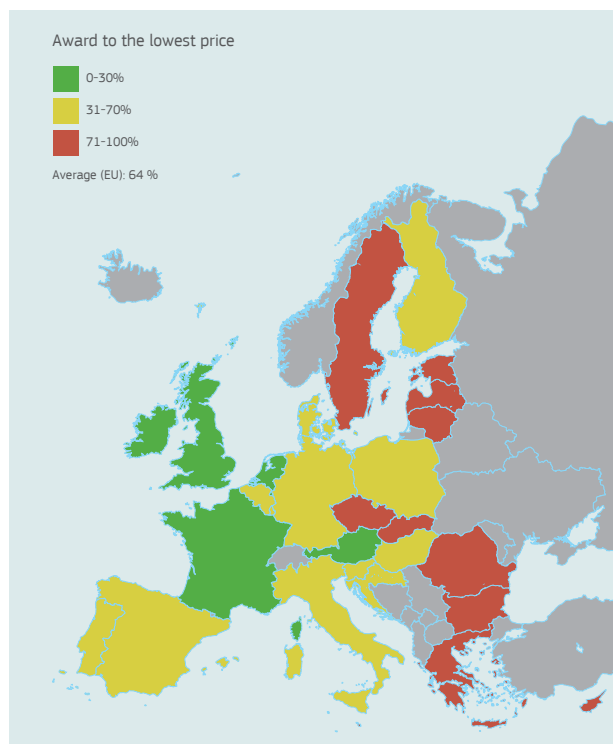
- Az ajánlatkérő szervezetnek ellenőrizniük kell, hogy az ajánlat pénzügyileg megalapozott vagy kirívóan alacsony összegű-e.
- Az ajánlatkérő szervezetnek érdeklődniük kell az ajánlattevőnél. Feltehetik az általuk lényegesnek vélt kérdéseket.
- Ha nem győződtek meg az ajánlat pénzügyi életképességéről, elutasíthatják azt.

³¹ Törvényszék, T-422/11 ügy, *Computer Resources International*, 87. pont.

3. Minőségi előírások – stratégiai megközelítés a közbeszerzés terén

A Bizottság felismerte a közbeszerzés közpénzek hatékony, fenntartható és stratégiai módon történő elköltésének erőteljes eszközeként betöltött jelentőségét. A „Közbeszerzés Európában és Európa szolgálatában” című közleményében³² a Bizottság kiemelte, hogy a magas minőségi szabványok alkalmazása elengedhetetlen ahhoz, hogy a központi és helyi kormányzat reagálni tudjon a szociális, környezetvédelmi és gazdasági kihívásokra. A stratégiai beszerzés jelentőségének kihangsúlyozásával a Bizottság célja, hogy az Unión belül, valamint a harmadik országbeli gazdasági szereplőktől eredő ajánlatok kezelése során is felkeltse a tagállamokban a figyelmet a stratégiai beszerzés fontossága iránt.

A stratégiai beszerzés lehetővé teszi a közpénzek felelősségteljesebb és stratégiaibb módon történő elköltését, támogatja az Unión belüli beruházást és segíthet az egyenlő versenyfeltételek megteremtésében azáltal, hogy származásától függetlenül valamennyi ajánlattevőnek ugyanazokat a normákat kell követnie.

A stratégiai beszerzések által kínált lehetőségeket jelenleg nem használják ki elégséges mértékben. A beszerzési eljárások több mint fele továbbra is egyetlen odaítélési

szempontot, a legalacsonyabb árat alkalmazza, holott a közbeszerzési irányelvek értelmében az ajánlatkérő szervek teljesen szabadon eldönthetik, hogy ehelyett a beszerzéseket költséghatékonyság vagy minőségen alapuló kritériumok alapján ítélik oda.

A minőségi szempontok közbeszerzési eljárások során való alkalmazása lehetővé teszi az ajánlatkérő szervek számára, hogy fenntarthatóbb és innovatívabb termékeket és szolgáltatásokat szerezzenek be. A minőségi szempontok továbbá garantálják a magas szintű környezetvédelmi, szociális és munkaügyi normáknak való megfelelést is, mind az EU, mint a harmadik országokból származó gazdasági szereplők és áruk esetében.

A harmadik országbeli ajánlattevőkre, árukra és szolgáltatásokra nem minden esetben vonatkoznak ugyanazok a magas szintű normák, mint uniós társaik esetében. A jelenlegi uniós beszerzési keret olyan szabályokat állapít meg, melyeket arra lehet és kell is felhasználni, hogy a harmadik országbeli ajánlattevőkre, árukra és szolgáltatásokra is ugyanazok a magas szintű normák vonatkozzanak, mint az uniós ajánlattevőkre. A közbeszerzés stratégiai megközelítése a piac, az állami érdekeltek és az egész társadalom viselkedésének megváltozását eredményezheti.

Az egyértelmű minőségi normáknak lehetővé kell tenniük a lehető legszélesebb ajánlattevői kör egyenlő alapon való részvételét. Valamennyi ajánlattevőre és árura ugyanazon minőségi normáknak, kritériumoknak és követelményeknek kell vonatkozniuk, függetlenül azok származási helyétől. Az egyértelműen meghatározott minőségi normák segítenek abban, hogy az ajánlatkérő szervek valamennyi ajánlattevő számára meg tudják teremteni a nyílt és egyenlő alapon folytatott versenyhez szükséges megfelelő feltételeket.

A társadalmilag felelős közbeszerzés, a zöld közbeszerzés (GPP) és az innovációs közbeszerzés hozzásegítik az ajánlatkérő szervezetet a fenntarthatósági és innovációs szempontok közbeszerzési eljárásokban való érvényesítésében.

A társadalmilag felelős közbeszerzés célja, hogy a szociális megfontolások közbeszerzési eljárásokba való beillesztése révén társadalmi hatást gyakoroljon a közösségekre. Támogathatja a fenntartható fejlődést, hozzájárulhat a nemzetközi fenntarthatósági célok³³ elérésére irányuló

³² A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: „Közbeszerzés Európában és Európa szolgálatában”, COM(2017) 572 final.

³³ "Például az ENSZ fenntartható fejlesztési céljai, különösen a 12.7. célpont (Fenntartható közbeszerzési gyakorlatok elősegítése a nemzeti szakpolitikákkal és prioritásokkal összhangban). Az ENSZ Környezetvédelmi Közgyűlésének 2019 márciusi határozata arra kéri fel a tagállamokat, hogy működjenek együtt a fenntartható fogyasztás és termelés elérése érdekében, dolgozzanak ki fenntartható közbeszerzési politikákat és a 12.7. fenntartható fejlesztési célpont elérésére vonatkozó kötelezettségvállalásuknak megfelelően aktualizálják közbeszerzési jogi kereteiket; lásd a határozatot:

<http://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/28517/English.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

kormányzati törekvésekhez, elősegítheti az etikus piacokat és ellátási láncokat, továbbá nemzeti és helyi szinten is előmozdíthatja a kedvező társadalmi eredményeket. A Bizottság 2020-ban átfogó útmutatót ad majd közre a szociális megfontolások közbeszerzési eljárásokba való beillesztéséről, továbbá terjeszteni fogja a társadalmilag felelős közbeszerzéssel kapcsolatos bevált gyakorlatok gyűjteményét.

A zöld közbeszerzés lehetővé teszi az ajánlatkérő szervek számára, hogy környezetvédelmi követelményeket foglaljanak beszerzési folyamatuk valamennyi szakaszába. A GPP a teljes életciklusuk során kisebb környezeti hatással járó áruk, szolgáltatások és építési beruházások beszerzésére ösztönöz. Ezáltal támogatja a zöld technológiák és termékek kifejlesztését. Az ajánlatkérő szervek a GPP alkalmazásával hozzájárulhatnak az éghajlatváltozással, hatékony erőforrás-felhasználással, fenntartható fogyasztással és körforgásos gazdasággal kapcsolatos környezetvédelmi szakpolitikai célokhoz. A GPP továbbá arra ösztönöz, hogy ne csak a beszerzési árat, hanem a szerződés teljes életciklus-költségeit is figyelembe vegyék.

A tiszta járművekről szóló irányelv értelmében a tagállamoknak teljesíteniük kell a tiszta járművek beszerzésével kapcsolatos minimális célkitűzéseket a tiszta és energiahatékony járművek piacának előmozdítása és ösztönzése érdekében. Az irányelv előírja a tagállamok számára annak biztosítását, hogy bizonyos közúti járművek beszerzésekor az ajánlatkérő

szervek figyelembe veszik a járművek teljes élettartamához kapcsolódó energetikai és környezeti hatásokat, beleértve az energiateljesítményt, valamint a szén-dioxid és bizonyos szennyező anyagok kibocsátását³⁴.

A Bizottság jelenleg 19 termékcsoporthoz³⁵ esetében határozott meg zöld beszerzési kritériumrendszereket, melyek közvetlenül a pályázati dokumentumokba foglalhatók. A Bizottság ezenkívül kidolgozott egy zöld közbeszerzési kézikönyvet³⁶ és egy ajánlatkérő szerveknek szóló zöld közbeszerzési képzési eszköztárat³⁷, melyet tanfolyamokhoz és műhelytalálkozókhoz terveztek. A Bizottság uniós ajánlatkérő szerveknek szóló zöld közbeszerzési képzési programokat szervez, és számos ágazatspecifikus életciklus-költség-számítási eszközt fejleszt ki, továbbá létrehozta a zöld közbeszerzésekkel kapcsolatos bevált gyakorlatokból származó tapasztalatok adatbázisát³⁸.

Az innovációs beszerzések utalhatnak egyrészt az innovációs folyamatok (kutatás-fejlesztés beszerzése) vagy az innováció eredményeinek (innovatív megoldások beszerzése) beszerzésére. Az innovációt elősegítő módon megtervezett közbeszerzési eljárásaik révén az ajánlatkérő szerveknek nagyobb esélye van korszerűbb, jobban igazodó és sokoldalúbb megoldásokat beszerezni, melyek gyakran olcsóbban, környezetbarátabban vagy szociális szempontból felelősségteljesebben is. A Bizottság 2018-ban közzétette az ajánlatkérő szerveknek szóló iránymutatást az innovációs közbeszerzésről³⁹.

³⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1161 irányelve (2019. június 20.) a tiszta és energiahatékony közúti járművek használatának előmozdításáról szóló 2009/33/EK irányelv módosításáról.

³⁵ http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

Nemzetközi összefüggésben az alábbi termékcsoporthoz bírnak különös fontossággal: GPP számítógépek és monitorok (2016), közúti szállítás (2019), az egészségügyi ágazatban használt elektromos és elektronikus berendezések (2014). Az uniós zöld közbeszerzési kritériumrendszer valamennyi kritérium esetében meghatározza, hogy azt kiválasztási szempontként, műszaki előírásként, odaítélési szempontként vagy szerződésteljesítési kikötésként kell-e alkalmazni. A zöld közbeszerzési kritériumok alapját tényeken alapuló adatok, meglévő öko-címke-kritériumok, illetve az ipar, a civil társadalom és a tagállamok érdekelt felei által összegyűjtött információk képezik. A tudásalap a rendelkezésre álló tudományos információkat és adatokat hasznosítja, életciklus-megközelítést alkalmaz és a kérdések megtárgyalása, valamint a konszenzus kidolgozása érdekében bevonja az érdekelt feleket.

³⁶ <http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/Buying-Green-Handbook-3rd-Edition.pdf>

³⁷ http://ec.europa.eu/environment/gpp/toolkit_en.htm

³⁸ http://ec.europa.eu/environment/gpp/case_group_en.htm

³⁹ További információk: Iránymutatás az innovációs közbeszerzésről C(2018) 3051 final, 2018. 5. 15-én közzététel, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/29261>

TÁRSADALMIILAG FELELŐS KÖZBESZERZÉS

Svéd megyei tanácsok – Kellő gondosság a sebészeti műszerek ellátási láncában

A Swedwatch nevű NGO a harmadik országokban gyártott sebészeti műszerek kapcsán gyermekmunkáról, veszélyes munkakörülményekről és a nemzetközi munkajogi kötelezettségek megszegéséről számolt be. Mindezek figyelembevételével a svéd megyei tanácsok úgy döntöttek, hogy szerződéseikben egyedi teljesítési feltételeket írnak elő. Ezek megkövetelik valamennyi beszállító beleegyezését abba, hogy ellátási láncokban kellő gondossággal járjanak el és a nemzetközi szociálpolitikai és munkaügyi kötelezettségek teljesítése érdekében tevékenykedjenek. Kérdőívek, ellenőrzések és a beszállítókkal való szoros kapcsolat kiépítése révén a megyei tanácsok gondoskodtak a feltételek sikeres nyomon követéséről. Ez az uniós és harmadik országbeli gazdasági szereplők közti egyenlő versenyfeltételek biztosításához is hozzájárul.

ZÖLD KÖZBESZERZÉS

Hamburg városa – Jó minőségű újrafeldolgozott útaszfalt

Hamburg városa azt a célt tűzte ki, hogy az utak felszínek javítása és újraburkolása során felhasznált eredeti építőanyagok 100 %-át újrafeldolgozza, ezért engedélyt adott egy újrafeldolgozási technológiát kidolgozó magánvállalkozás-csoportnak, hogy termékeiket a közutakon teszteljék. Az ellenőrzések megerősítették a technológiák minőségét és a város egy meghívásos pályázati eljárást indított el. A pályázó vállalatoknak követniük kellett bizonyos lépések az újrafeldolgozott aszfalt előállítására és rendelkezésre bocsátására során. Hamburg a hagyományos útfelszínjavítás költségeinek 30 %-át takarította meg és a kivitelezés is gyorsabb volt. A zöld aszfalt a hagyományos aszfalttal megegyező tulajdonságokkal és tartóssággal rendelkezik.

INNOVÁCIÓS KÖZBESZERZÉS

Stratégiai együttműködés az uniós közbeszerzés területén az energiahatékonyabb számítástechnikáért

A Nagy Teljesítményű Számítástechnika (HPC) a közszektor számos területén stratégiai jelentőséggel bír Európa számára, ideértve a kiberbiztonságot, energiát, éghajlatváltozást és egészségügyet. Lehetővé teszi összetett alkalmazások kidolgozását, tesztelését és végrehajtását. 2014-ben a vezető német, francia, olasz, egyesült királyságbeli és finn szuperszámítástechnikai központok összefogtak a PRACE3IP kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzés keretében, hogy közösen az energiahatékonyabb szuperszámítógépekkel kapcsolatos kutatás-fejlesztést szerezzenek be. A teljesítés helyszínére vonatkozó feltétel alkalmazása biztosította, hogy a beszállítók a teljes kutatás-fejlesztést Európában végezzék el. 2017 óta a szuperszámítástechnikai központok a korábbi kutatás alapján elkezdték az innovatív megoldások közbeszerzéseit.

A magas szintű szociális, környezetvédelmi és a legkorszerűbb technológiai minőségi normák elérése érdekében felállított minőségi célkitűzések elengedhetetlenek a közbeszerzési folyamat hatásának maximalizálásához. Az ajánlatkérő szervek által a folyamat elején hozott stratégiai döntéseket felhasználják a későbbi lépések során; a döntéseknek illeszkedniük kell az ajánlatkérő szerv szélesebb körű beszerzési stratégiájába.

Az ajánlatkérő szerveknek egy teljes eszköztár áll rendelkezésükre, hogy a szociális, innovációs és környezetvédelmi szempontokat a közbeszerzési szerződésekbe foglalják. Különböző megoldásokat alkalmazhatnak a műszaki leírások, kiválasztási szempontok, odaítélési szempontok és teljesítési kikötések legjobb kombinációjának megtalálása érdekében.

3.1 A beruházások tervezése

- Azonosítsa a szükségleteket és lehetséges megoldásokat
- Nyílt, átlátható piaci szerepvállalás
- Költség-haszon elemzés és kockázatértékelés
- Kapacitások és erőforrások fejlesztése

A beszerzésre vonatkozó döntés meghozatala előtt az ajánlatkérő szervezetnek szigorú költség-haszon elemzést kell végezniük és biztosítaniuk kell a beszerzés lefolytatásához szükséges kapacitásokat és erőforrásokat. A korai piaci szerepvállalás alapvető fontossággal bír a piacon fellelhető lehetséges megoldások meghatározása tekintetében, valamint tájékoztatja a lehetséges ajánlattevőket a beszerzési folyamat és szerződések kialakításáról. Az ilyen konzultációk lehetőséget kínálnak az ajánlatkérő szervezetek szükségletei és az esetleges szállítók által kínált megoldások közti távolság áthidalására, ideértve a kisebb szolgáltatókat és szociális vállalkozásokat. Az esetleges szállítókkal folytatott párbeszéd feltárhatja, hogy rendelkezésre állnak környezetbarát vagy azonnal alkalmazható innovatív lehetőségek. Ezen kívül segíthet az ajánlatkérő szervezetek egyes technikai és eljárási megoldások megvalósíthatóságának, továbbá a kívánt jellemzőkkel bíró áruk, építési beruházások és szolgáltatások piacon való hozzáférhetőségének ellenőrzésében. Az ajánlatkérő szervezet előzetes piaci szerepvállalást folytatnak addig, amíg az nem torzítja a versenyt, nyílt, átlátható, megkülönböztetésmentes, valamint minden érdeklődő gazdasági szereplőt egyenlő bánásmódban részesít⁴⁰.

Ugyancsak tanácsos, hogy a hasonló projektek és beszerzések megismerése érdekében más ajánlatkérő szervezetekkel is konzultáljanak.

Az ajánlatkérő szervezeteknek a folyamat korai szakaszában azonosítaniuk kell az ellátási láncukkal kapcsolatos esetleges kockázatokat, ideértve a termelési folyamatban fennálló etikai kérdéseket. A kockázatok a beszállítók földrajzi helyétől függően jelentős mértékben különbözhetnek, különösen a legfontosabb exportőr országokban. A kockázatok különböző elemekhez kapcsolódhatnak, például:

- a beszerzési ágazat és kategória és következőképpen az érintett termelési folyamat típusa (pl. az építési munka egyedi egészségügyi és biztonsági kockázatokkal járhat; a textilgyártás a munkavállalók veszélyes anyagoknak való kitételével, stb. járhat);
- a termelési folyamat földrajzi helyszíne (a munkavállalók körülményei jelentős mértékben eltérhetnek a piac legfontosabb exportőr országaiban);
- az ellátási lánc összetettsége (minél összetettebb és földrajzi szempontból széttagoltabb, továbbá minél kevésbé átlátható az ellátási lánc, annál jobban fennáll a szakmai mulasztás és az emberi jogok megsértésének valószínűsége);
- magánélet, adatvédelem, titoktartás, szellemi tulajdonjogok (ideértve a szerzői jogot) és a nyílt hozzáférési követelmények tiszteletben tartása.

A megfelelő eljárás kiválasztása a beszerzés sikerének kulcsa. Az ajánlatkérő szervezeteknek alaposan meg kell fontolniuk a jogi keretben biztosított valamennyi eljárási lehetőséget.

Az innovációs folyamatok például legtöbbször kutatás-fejlesztési (K+F) szolgáltatások révén szerzik be. A K+F szolgáltatásokat a gyakorlatban megvalósított végleges megoldás kereskedelmi mennyiségeivel együtt vagy külön lehet beszerezni.

Az EU kivette az irányelvek hatálya alól azon K+F szolgáltatások közbeszerzését, melyek esetében az ajánlatkérő szervezetek nem tartják fenn saját kizárólagos felhasználásra a K+F-ből származó előnyöket⁴¹. Az Unió bilaterális vagy multilaterális szinten fennálló nemzetközi kötelezettségvállalásai általában nem terjednek ki ezekre a szolgáltatásokra. Ha a K+F szolgáltatások külön szerzik be és a K+F-ből származó szellemi tulajdonjogokat továbbra is beszállítók tulajdonolják – mint például a kereskedelmi hasznosítást megelőző közbeszerzések esetében – a harmadik országbeli gazdasági szereplőknek nincs biztos hozzáférésük. A teljesítés helyszínére vonatkozó feltételek vonatkozhatnak rájuk.

Ha innovációs eredményeket szereznek be, az ajánlatkérő szervezeteknek biztosítaniuk kell, hogy a beszerzési eljárásokat olyan módon alakítsák ki, hogy az innovatív és hagyományos megoldások is azonos feltételek mellett versengjenek. A funkcionális és teljesítményalapú előírások optimális alkalmazása, valamint az eltérő beszállítói ajánlatok benyújtásának lehetővé tétele segíthet elérni ezt.

⁴⁰ A 2014/24/EU irányelv 40. cikke, valamint a 2014/25/EU irányelv 58. cikke rendelkezéseket tartalmaz az előzetes piaci konzultációról.

⁴¹ COM (2007)799 végleges és a kapcsolódó SEC(2007)1668 személyzeti munkadokumentum „Kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzés: az innováció serkentése a fenntartható, minőségi európai közszolgáltatások érdekében.”

Bevált gyakorlat

- Ismerje meg a piaci szereplőket és konzultáljon velük
- Nyíltan és átlátható megbeszéléseket folytasson
- Biztosítsa a politikai döntéshozók támogatását
- Működjön együtt más ajánlatkérő szervezetekkel
- Válassza ki a megfelelő beszerzési eljárást

3.2 Minőségi kritériumok meghatározása a közbeszerzési eljárás során

- A pályázati dokumentumokban egyértelműen határozza meg a minőségi kritériumokat
- A kizárási, kiválasztási és odaítélési szempontok alkalmazásával dolgozzon ki minőségi normákat
- A minőségi kritériumoknak való megfelelés ellenőrzése érdekében – normák és jelölések segítségével – határozzon meg szigorú követelményeket
- Teljesítsen minőségi követelményeket a szerződésteljesítési kikötésekben

Fontos szem előtt tartani, hogy a kiválasztási és odaítélési szakaszban alkalmazott műszaki előírásoknak, követelményeknek és kritériumoknak, valamint a szerződésteljesítési kikötéseknek mindig kapcsolódniuk kell a **szerződés tárgyához**.

A **műszaki előírásoknak** egyértelműen meg kell határozniuk a szerződés tárgyát, figyelembe véve a tervezési folyamat során meghatározott minőségi követelményeket. A műszaki előírások magukban foglalhatják a kért építési beruházás, áru vagy szolgáltatás előállításának vagy nyújtásának sajátos folyamatát az életciklus bármely szakaszában⁴². A műszaki előírások előrelátó kialakítása már figyelembe veszi a megkövetelt igazolási módokat.

Az ajánlatkérő szervezetek például megkövetelhetik, hogy a beszerzett árukat egyedi anyagból készítsék el vagy azok bizonyos százalékban újrahasznosított vagy újrafeldolgozott anyagokat tartalmazzanak. A műszaki előírások olyan követelményeket is tartalmazhatnak, melyek megtiltják a veszélyes anyagok használatát a termékben. Az uniós

jog alapján az ajánlatkérő szervezetek különös kötelezettsége a minimális hozzáférési követelmények figyelembevétele a beszerzendő és természetes személyek által használandó termékek, szolgáltatások és épített környezet műszaki előírásaiban⁴³.

A 2014/24/EU irányelv 18. cikke

[...] (2) A tagállamok megfelelő intézkedéseket hoznak annak érdekében, hogy a gazdasági szereplők a közbeszerzési szerződések teljesítése során betartsák a vonatkozó környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelményeket, amelyeket az uniós jog, a nemzeti jog, a kollektív szerződések, illetve a X. mellékletben felsorolt környezetvédelmi, szociális és munkajogi rendelkezések írnak elő.

A 2014/24/EU irányelv 57. cikke

[...] (4) Az ajánlatkérő szerv kizárhat gazdasági szereplőt a közbeszerzési eljárásban való részvételből, illetve a tagállamok kötelezhetik az ajánlatkérő szervet a gazdasági szereplő kizárására a következő esetek bármelyikében: a) ha az ajánlatkérő szerv megfelelően bizonyítani tudja a 18. cikk (2) bekezdésében említett alkalmazandó kötelezettségek megszegését.

A **kizárási kritériumok** biztosítják, hogy az ajánlatkérő szervezet megbízható gazdasági szereplőkre tudjanak támaszkodni. Az irányelvek felsorolják a kizárási okokat. Korrupció, csalás, pénzmosás, gyermekmunka és emberkereskedelem, bűncselekmények és terrorista bűncselekmények vagy az adók vagy a társadalombiztosítási járulékok fizetése elmulasztását igazoló jogerős döntés az eljárásból történő kizárást vonja maga után⁴⁴.

Más esetekben az ajánlatkérő szervezetek kizárhatnak egy gazdasági szereplőt, illetve a tagállamok kötelezhetik őket adott gazdasági szereplő kizárására egy olyan helyzetben, mely veszélyezteti megbízhatóságukat⁴⁵. Ez az eset áll fenn például a 2014/24/EU irányelv 18. cikkének (2) bekezdésében említett szociális, munkajogi és környezetvédelmi követelmények megszegése esetén. Az irányelv felsorolja a kötelezően betartandó nemzetközi környezetvédelmi és munkajogi normákat, különös tekintettel az „alapvető”

⁴² A 2014/24/EU irányelv 42. cikke.

⁴³ 2019. március 13-án az Európai Parlament elfogadta az európai akadálymentesítési irányelvet (az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/882 irányelve (2019. április 17.) a termékekre és a szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelményekről). Az irányelv kötelező európai követelményeket állapít meg egyes termékek és szolgáltatások esetében, ideértve a közbeszerzési szerződések odaítélését is.

⁴⁴ A 2014/24/EU irányelv 57. cikkének (1) és (2) bekezdése. Lásd még a 2014/25/EU irányelv 80. cikkének (1) bekezdését.

⁴⁵ A 2014/24/EU irányelv 57. cikkének (4) bekezdése teljes körűen felsorolja a kategóriákat.

ILO-egyezményekben foglalt normákra⁴⁶. A 2014/24/EU irányelv 71. cikkének (1) bekezdése kiterjeszti ezt a követelményt az alvállalkozókra is. Számos tagállamban a nemzeti szabályok kifejezetten előírják az alkalmazandó környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelményeknek nem megfelelő ajánlattevők kizárását.

Amennyiben az ajánlatkérő szervnek kétségei vannak a kizárási okok ellenőrzésével kapcsolatban előírt dokumentum érvényességét vagy valóságát illetően, további magyarázatot kérhet. A harmadik országoktól a dokumentumokat az Európai Unió egyik hivatalos nyelvén, hiteles fordítás kíséretében kell kérnie. Egyéb hitelesítési módszereket is megkövetelhet.

A környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelmények tiszteletben tartásának biztosítása

- Az ajánlattevők kizárása korábbi jogsértés miatt – önkéntes vagy kötelező
- Az ajánlattevők kizárására vonatkozó kötelezettség, ha a jogsértés kirívóan alacsony összegű ajánlathoz vezet
- A szerződéses teljesítés során való megfelelés biztosítására vonatkozó kötelezettség, ideértve az alvállalkozókat is

Magas szintű szociális, környezetvédelmi és munkajogi normák előírása és betartatása

- Kiválasztási szempontok meghatározása
- Szerződés teljesítésére vonatkozó követelmények meghatározása (pl. egyes vegyszerek használatának tilalma)
- Megfelelő jelentéstételi és nyomonkövetési mechanizmusok meghatározása
- Szankciók és a jogsértések egyéb következményeinek meghatározása
- A kötelezettségek alvállalkozókra és beszállítókra való kiterjesztése
- Együttműködés a fenntartható és felelős ellátási láncok kialakítása érdekében, továbbá elő kell írni munkajogi követelményeket, melyeket az ellátási lánc mentén alaposan ellenőrizni kell, ideértve az alvállalkozói szintet is.

A megfelelő **kiválasztási szempontok** meghatározása elengedhetetlen annak biztosításához, hogy az ajánlattevők rendelkezzenek a szerződés teljesítéséhez szükséges

kapacitással. A meghívásos vagy tárgyalásos eljárások során, valamint versenypárbeszédok alkalmazásakor a kiválasztási szempontokat az ajánlattételre felhívott jelentkezők listájának szűkítésére használják. Az irányelvek⁴⁷ azon szempontok kategóriáinak kimerítő felsorolását tartalmazzák, melyek az ajánlattevő pénzügyi kapacitásával, valamint műszaki alkalmasságával, szakmai alkalmasságával, technikai alkalmasságával és tapasztalatával kapcsolatban megkövetelhetők.

A kiválasztási szempontok között szerepelhet speciális képzés vagy a szerződést teljesítő csapat adott készségei (pl. veszélyes anyagok kezelése vagy összetett technológia telepítése terén), szakképzés vagy a szükséges berendezések rendelkezésre állása. Az ajánlatkérő szervek a hasonló vagy kapcsolódó projektek végrehajtásában szerzett ajánlattevői tapasztalat igazolását is kérhetik. A szerződés teljesítéséhez szükséges sajátosságokhoz szorosan és kifejezetten hozzáigazítandó kiválasztási szempontok igen hatékonyan bizonyulhatnak az ajánlatkérő szerv érdekeinek megóvását illetően, amíg azok megkülönböztetéstől mentesek maradnak.

A közbeszerzések több mint felénél még mindig a legalacsonyabb árat tekintik a szerződés **odaítélésének** egyetlen **szempontjának**. A minőségi szempontokat továbbra sem használják ki kellőképpen, holott a közbeszerzési irányelvek hatalmas rugalmasságot biztosítanak az ajánlatkérő szerveknek, hogy a költséghatékonyság és a minőségi kritériumok alapján végezzék el beszerzéseiket. Az ajánlatkérő szervek a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat értékelésekor figyelembe tudják venni a legjobb ár-minőség, és erre is biztatjuk őket.

Ha az ajánlatkérő szervek a legalacsonyabb ár vagy költség alkalmazása helyett a legjobb ár-minőség arány mellett döntenek, az ajánlat értékelése különböző szempontokat vesz figyelembe, ideértve a szociális és a környezetvédelmi megfontolásokat, minőséget és árat vagy költséget.

Az ajánlatkérő szervek például előnyben részesíthetik azokat az ajánlattevőket, amelyek:

- jobb munkakörülményeket kínálnak a szerződés teljesítése során,
- a fogyatékkal élő és hátrányos helyzetű munkavállalók integrációját támogatják,
- az innovációk okos alkalmazásával jobb minőségű vagy olcsóbb megoldásokat kínálnak, és
- fenntartható módon előállított árukat kínálnak.

Ez független a hasonló munkakörülmények kínálására vagy a fenntarthatósági kritériumok teljesítésére vonatkozó jogi kötelezettségektől.

⁴⁶ 87. számú ILO egyezmény az egyesülési szabadság és a szervezkedési jog védelméről; 98. számú egyezmény a szervezkedési jog és a kollektív tárgyalási jog elveinek alkalmazásáról; 29. számú egyezmény a kényszer- vagy kötelező munkáról; 105. számú egyezmény a kényszermunka felszámolásáról; 138. számú ILO egyezmény a foglalkoztatás alsó korhatáráról; 111. számú egyezmény a foglalkoztatásból és foglalkozásból eredő hátrányos megkülönböztetésről; 100. számú egyezmény a férfi és a női munkaerőnek egyenlő értékű munka esetén egyenlő díjazásáról; 182. számú egyezmény a gyermekmunka legrosszabb formáinak betiltásáról és felszámolására irányuló azonnali lépésekről.

⁴⁷ A 2014/24/EU irányelv 58. cikke. Lásd még a 2014/25/EU irányelv 80. cikkének (2) bekezdését.

Az életciklusköltség-számítás is lehetővé teszi a termékek környezeti hatásának értékelését. A kizárólag az ár alapján történő odaítélés nem teszi lehetővé az ajánlatkérő szervek számára, hogy a projektek hosszú távú költségeit és előnyeit is figyelembe vegyék, ezáltal alacsonyabb ár-érték arányhoz vezet. A közbeszerzés teljes életciklusköltségeinek kiszámítása különösen fontos a hosszú távú infrastrukturális projektek esetében, melyek többnyire magas tőke- és működési költségekkel bírnak. Ezzel összefüggésben a Bizottság már 2013-ban⁴⁸ azt javasolta tagállamoknak, hogy az életciklus mérése során alkalmazzák a termékek környezeti lábnyomának és a szervezetek környezeti lábnyomának megállapítására alkalmas módszertant. Az életciklusköltség-számítás például magában foglalhatja a nyersanyag-kitermelést és finomítást, a gyártást és a használati és ártalmatlanítási szakaszig terjedő egyéb gyártási szakaszokat.

Az ajánlatkérő szerveknek olyan odaítélési szempontokat kell választaniuk, amelyek az igényeiknek lehető legjobban megfelelő építési beruházások, áruk és szolgáltatások beszerzését teszik lehetővé⁴⁹. Az odaítélési szempontok minőséget és árat is díjazó okos kialakítása a stratégiai politikai célkitűzések elérése során fontos lehetőséget rejt az ajánlatkérő szervek számára az ajánlattevők közti verseny ösztönzésére és a legjobb ár-érték arány elérésére.

A **szabványok, jelölések vagy tanúsítások** közbeszerzések során való alkalmazása gyakorlatias és megbízható módja annak, hogy az ajánlatkérő szervek igazolják az ajánlattevők egyes ágazati vagy minőségi követelménynek való megfelelését. A közbeszerzési eljárások során alkalmazott szabványok vagy jelölések rendszerint a minőségbiztosításra, a környezeti tanúsításra, az ökocímkékre, a környezetközpontú irányítási rendszerre és a tisztességes kereskedelemről származó termékekre utalnak. A jelöléseket és jelölési követelményeket a műszaki előírásokban a minőséggel kapcsolatos minimumszabályok meghatározására vagy az odaítélési szempontok segítségével az ambiciózusabb ajánlatok díjazására lehet használni. A jelölési követelményeket teljesítő, de a jelölést el nem nyerő részvételre jelentkezőknek lehetőségük van alternatív eszközökkel igazolni megfelelésüket.

Az ajánlatkérő szervek kizárólag független szervek által lehetőleg uniós vagy nemzetközi szinten létrehozott szabványokra utalhatnak, például az uniós ökocímkére⁵⁰, a környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerre (EMAS), a termékek környezeti lábnyomára és a szervezetek környezeti lábnyomára vagy az uniós szintű tanúsításokra, mint például a CE-jelölés vagy a Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (ISO) jelölése. Az európai szabványok, jelölések és tanúsítások biztosítják a megoldások biztonságról, közegészségvédelemről, környezetről, stb. szóló európai jogszabályoknak való megfelelését. Amennyiben az ajánlatkérő szervek nemzeti vagy regionális tanúsítást követelnek meg, más uniós tagállamokból származó egyenértékű tanúsításokat vagy a követelmény teljesítését igazoló egyéb bizonyítékokat is el kell fogadniuk. A minőségi, biztonsági és közegészségvédelmi szabványok egyenértékűségének igazolására vonatkozó világos és egyértelmű követelmények hatékonyan járulhatnak hozzá a magas színvonalú környezetvédelmi és egyéb normák biztosításához.

A megfelelő **szereződésteljesítési kikötések** szerepeltetése a magas minőségi szabványok ösztönzésének gyakran alkalmazott hatásos és megfelelő módja. Ezek a szerződés teljesítésének különböző szempontjaira utalhatnak, ideértve a gazdasági, szociális, környezetvédelmi, foglalkoztatási és innovatív sajátosságokat. A szerződésteljesítési kikötéseknek a szerződés tárgyához kell kapcsolódnuk és nem követelhetnek meg általános vállalati politikát.

A szerződő feleket arra lehet kérni, hogy az áruk származásától függetlenül biztosítsák, hogy a kínált áruk megfelelnek a magas szintű minőségi, szociális és környezetvédelmi normáknak – normáknak, melyeket egyértelműen meg kell határozni a pályázati dokumentumokban.

A szerződő felektől például az alábbiakat kérhetik:

- alkalmazzanak hátrányos helyzetű munkavállalókat,
- az alkalmazottak számára biztosítsanak a szerződés konkrét teljesítésével kapcsolatos szakmai vagy biztonsági képzéseket,
- számoljanak be a kibocsátásról vagy az emberi jogok megsértése azonosítása és megelőzése érdekében tett intézkedésekről,
- fogadjanak el a hulladék ártalmatlanítására vonatkozó egyedi intézkedéseket.

A szerződés teljesítésére vonatkozó konkrét kikötések alkalmazhatók arra, hogy a gazdasági szereplőktől megköveteljék egy olyan magatartási kódex betartását, mely beszállítóikkal és munkakörülményeknek való megfeleléssel kapcsolatos információk közzétételére, valamint az emberi jogi megsértések kockázatának azonosítására, megelőzésére és csökkentésére kötelezi őket az üzleti és emberi jogokra vonatkozó irányadó ENSZ-alapelvekkel és a felelős üzleti magatartáshoz szükséges kellő gondosságra vonatkozó OECD-útmutatással összhangban. Az ajánlatkérő szervek arra

⁴⁸ A Bizottság 2013/179/EU ajánlása (2013. április 9.) a termékek és a szervezetek életciklus-alapú környezeti teljesítményének mérésére és ismertetésére szolgáló egységes módszerek alkalmazásáról (HL L 124., 2013.5.4., 1–210. o.). Lásd továbbá az uniós kísérleti szakasz és átmeneti szakasz keretében történő fejlesztéseket: <http://ec.europa.eu/environment/eussd/smcp/index.htm>

⁴⁹ Vö. a 2014/24/EU irányelv (92) preambulumbeközlésével.

⁵⁰ www.ecolabel.eu

is kötelezhetik az ajánlattevőket, hogy a szerződés teljesítése során tartsák be az alapvető nemzetközi munkaügyi normákat, függetlenül az ajánlattevő vagy a gyártási hely szerinti ország jogi kötelezettségeitől. Amennyiben szabálysértéseket észlelnek, a szerződő feleket végrehajtási intézkedések meghozatalára és a beszállító szankcionálására lehet kötelezni, mely akár a szállítási műveletek felfüggesztését is eredményezheti.

Kifejezetten elő lehet írni, hogy a szerződő feleknek be kell tartaniuk az uniós vagy hazai jog által jogi kötelezettséggé vált elő nem írt környezetvédelmi és szociális normákat. Hasonlóképpen, a külföldi szerződő feleket kötelezni lehet az uniós gazdasági szereplők számára a szerződések teljesítése során előírt jogi kötelezettségek betartására, függetlenül attól, hogy ugyanazon jogi kötelezettségek alanyának tekinthetők-e. Az ilyen követelményeket a szerződés tárgyát képező áruk előállításánál is lehet alkalmazni.

E feltételek ajánlatban való be nem tartása az ajánlat elutasítását eredményezi. Az ilyen követelmények segítenek az ajánlattevő vagy az általa kínált szolgáltatások vagy áruk származási országában fennálló különböző jogi előírások miatt esetlegesen egyenlőtlen versenyfeltételek egyenlőbbé tételében.

Bevált gyakorlat

- Alkalmazza a teljes eszköztárat – kizárás, kiválasztás, odaítélés, szerződés teljesítése
- Igazítsa kritériumait a konkrét beszerzésekhez
- Biztosítsa, hogy valamennyi ajánlattevőnek és beszállítónak azonos követelményeket kelljen betartania

3.3 A szerződés teljesítésének nyomon követése

- Juttassa érvényre a minőségi normákat teljesítményszint alapján
- Jelentéstételi követelmények
- Egyértelműen meghatározott szankciók

A minőségi kritériumok közbeszerzések során való alkalmazása kizárólag akkor hatékony, ha az ajánlatkérő szerv a pályázatok előkészítése és a kiválasztási eljárás során a szakértelem magas szintjét biztosítja, továbbá folyamatosan és hatékonyan nyomon követi a szerződés teljesítését és biztosítja, hogy a szerződés teljesítése során a szerződő fél továbbra is megfelel a pályázati követelményeknek.

A szerződést különböző módokon lehet nyomon követni, melyek az ajánlatkérő szerv eltérő szintű szerepvállalását követelhetik meg: a szerződéses feltételekhez az alábbiakkal kapcsolatos követelmények járulhatnak:

- időszakos jelentések a teljesítés bizonyos szempontjaival kapcsolatos információkról,
- a szerződéses kikötések teljesítéséről szóló kérdőívek kitöltése,
- a megfelelésről írásos bizonyítékok biztosítása, vagy
- helyszíni ellenőrzések vagy vizsgálatok engedélyezése.

Az alkalmazandó környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelményeket mindig alaposan ellenőrizni kell, ideértve az alvállalkozókat, és szükség esetén a teljes ellátási láncot is. A feltételek fokozatos érvényesítését biztosító szankciók és rendszerek szerződésbe foglalása a szerződés teljesítése során befolyást biztosít az ajánlatkérő szervek számára a szerződő fél felett annak érdekében, hogy a szerződéses feltételek teljesítését biztosítsa.

A szerződő fél bevonását célzó előrejelzési módszerek, pl. magyarázatok kérése, a helyzet orvoslása tekintetében előírt határidők vagy figyelmeztető üzenetek kibocsátása, nagymértékben javítják az ajánlatkérő szerv alkupozícióját.

A gyakorlatias szerződéses feltételek és nyomonkövetési módszerek megnövelik a szerződés megfelelő teljesítésének esélyeit és biztosítják, hogy a beszerzés indításakor

megteremtett egyenlő versenyfeltételek a szerződés teljesítésének időszakában is fennmaradnak.

Bevált gyakorlat

- Kizárólag a nyomon követés biztosítja, hogy a szerződő felek megfelelnek az ÖN követelményeinek
- Dolgozzon ki hatékony és egyszerű nyomonkövetési mechanizmusokat
- Használja ki a korszerű kommunikációs eszközök teljes körét a távolról való nyomon követés érdekében
- Működjön együtt az NGO-kkal vagy a szakosodott szervezetekkel a szerződések független nyomon követése céljából.

3.4 Gyakorlati szempontból

A magas minőségi szabványok kidolgozása és egyenlő versenyfeltételek megteremtése

- Arra ösztönözzük az ajánlatkérő szervezetet, hogy a beszerzést stratégiai eszközként használják olyan társadalmi célok előmozdítására, mint a szociális, zöld és innovációs célkitűzések.
- Az ajánlatkérő szervezetnek beszerzéseik kialakításakor biztosítaniuk kell, hogy az uniós és harmadik országbeli ajánlattevőkre is azonos normák vonatkozzanak, ezáltal támogatva az egyenlő versenyfeltételek biztosítását.
- Az ajánlatkérő szervezetnek a pályázati követelmények meghatározásakor műszaki előírásokat, kizárási, kiválasztási és odaítélési szempontokat kell alkalmazniuk, hogy származásuktól függetlenül valamennyi ajánlattevő számára magas minőségi szabványokat tudjanak meghatározni.
- Az ajánlatkérő szervezetnek szerződésteljesítési kikötéseket kell alkalmazniuk annak biztosítása érdekében, hogy a gyártási helytől függetlenül valamennyi gazdasági szereplő hatékonyan hajtsa végre a szerződés teljesítése során a minőségi normákat.
- A normák betartásának biztosítása érdekében hatékony nyomonkövetési mechanizmusokat kell bevezetniük és végrehajtaniuk.
- Számos bizottsági iránymutatás segíti az ajánlatkérő szervezetet a minőségi követelmények integrálásában.

4. Az Európai Bizottság által nyújtott gyakorlati támogatás

Az Európai Bizottság számos formában nyújt gyakorlati támogatást az ajánlatkérő szervezetek és tagállamoknak⁵¹. Ez a „Közbeszerzés Európában és Európa szolgálatában” című bizottsági közlemény keretében létrehozott partnerség része. A Bizottság ezáltal ösztönzi az információ, a tapasztalatok és az ismeretek cseréjét. A közlemény a Bizottság által koordinált átfogó szakpolitikai párbeszéd, valamint a nemzeti és helyi hatóságokkal, uniós szervezetekkel és más érdekelttel folytatott együttműködés és közös munka alapját képezi.

Az egyedi nagy léptékű infrastrukturális projektek esetében a Bizottság „a közbeszerzés aspektusainak önkéntes előzetes értékelése keretében” szolgáltatott ügyfélszolgálat és az értesítési mechanizmus révén nyújt segítséget⁵². Az ilyen projektek esetében az ajánlatkérő szervezetek nagyobb kockázattal számíthatnak arra, hogy a jelentősebb infrastrukturális projektek késedelmesen vagy nem terv szerint fejeződnek be, a költségek változatos okokból megnövekednek a végrehajtási szakaszban vagy több kockázat hárul az ajánlatkérő szervezetre.

A közpénzeket esetlegesen olyan módon költik el, ami nem minden esetben biztosítja a lehető legnagyobb hozzáadott értéket az állampolgárok és a társadalom számára. Ezért az ajánlatkérő szervezeteket arra ösztönözzük, hogy használják ki az összes rendelkezésre álló támogatást.

A különböző tisztázó és támogató mechanizmusok áttekintése az alábbiakban olvasható⁵³.

A gyakorlati támogatás áttekintése

- A nagy léptékű infrastrukturális projektekhez szolgáltatott ügyfélszolgálat és értesítési eljárás;
- Az érdekelt felek hálózata, ideértve a műhelytalálkozókat, különösen a zöld és szociális közbeszerzés, valamint a professzionizálódás témájában;
- Különböző tematikus kérdésekben rendszeresen megrendezett magas szintű konferenciák, ideértve az odaítélési szempontokat, stratégiai beszerzést, átláthatóságot, professzionizálódást és nagy infrastruktúrákat, a beszerzéshez való hozzáférés javítását, digitális transzformációt és új projekteket és kihívásokat;
- Az „ajánlatkérő szervezetek nyújtott támogatási eszközök” e-kompetencia központ;
- Útmutató dokumentumok kibocsátása, ideértve az innovációs beszerzésre, zöld közbeszerzésre, szociális beszerzésre, védelmi beszerzésre vonatkozó útmutatókat, valamint az európai alapokkal foglalkozó gyakorlati szakember számára készített útmutatót.

⁵¹ https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement_hu

⁵² A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: „A beruházás segítése nagy léptékű infrastrukturális projektek esetében a közbeszerzés aspektusainak önkéntes előzetes értékelésével” COM(2017)573.

⁵³ Valamennyi idevágó referencia és link az 5. „Rövid áttekintés” című szakaszban található.

5. Rövid áttekintés

A jogi keret és az azzal kapcsolatos lehetőségek

A közbeszerzésekre vonatkozó jelenlegi uniós jogi keret közbeszerzési szerződéseket, közüzemeket, koncessziókat, védelmi és biztonsági beszerzéseket, valamint a felülvizsgálati eljárásokhoz való hozzáférést szabályozó irányelveket tartalmaz. Az e jogi eszközökben lefektetett szabályok Unió-szerte nagy fokú rugalmasságot kínálnak az árak, szolgáltatások és építési beruházások beszerzése vonatkozásában:

- Lehetővé teszik a minőségi kritériumok alkalmazását és a legjobb ár-minőség arányon és életciklusköltség-elemzésen alapuló szerződések odaítélését.
- Lehetővé teszik az ajánlatkérő szervek számára a legmegfelelőbb és leghatékonyabb beszerzési eljárás kiválasztását.
- Azt is lehetővé teszik számukra, hogy kiválasszák a pályázati dokumentációkban szerepeltetendő minőségi követelményeket.
- Mechanizmusokat kínálnak számukra a környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelményeknek való megfelelés biztosítása céljából.
- A piac és az érintett érdekelt felek bevonása révén nagy szabadságot hagynak számukra a pályázati folyamat előkészítésében.
- Ellátják őket a kirívóan alacsony összegű ajánlatok kezeléséhez szükséges eszközökkel.
- Meghatározzák, hogy mely harmadik országbeli ajánlattevők élveznek biztos hozzáférést az uniós beszerzési piachoz.

Az irányelvek általában véve elegendő rugalmasságot biztosítanak az ajánlatkérő szerveknek ahhoz, hogy beszerzéseiket saját szükségleteikhez igazítsák.

Kérdések és válaszok

- Megkövetelhet-e az ajánlatkérő szerv a szerződés teljesítésének helyén fennálló jogi követelményeken túlmutató munkaügyi, szociális és környezetvédelmi normákat?
- Igen, az ajánlatkérő szerv meghatározhat ilyen követelményeket, amennyiben ezek megkülönböztetéstől mentesek, kapcsolódnak a szerződés tárgyához és összhangban állnak az uniós joggal.
- Tisztességtelen-e megkövetelni az ajánlattevőktől, hogy eleget tegyenek a saját jogi kötelezettségeiket messze meghaladó munkaügyi, szociális és környezetvédelmi normáknak?

- Nem, a jogi kötelezettségek az ajánlattevő székhelye vagy az árak előállítás helye szerint nagymértékben eltérhet. Versenytorzító hatása lehet, ha csak a helyi jogszabályoknak való megfelelést követelik meg. A valamennyi ajánlattevő esetében alkalmazandó testre szabott követelmények segítenek az egyenlő versenyfeltételek megteremtésében.
- Hogyan készítsen elő az ajánlatkérő szerv egy olyan pályázatot, melyben minőségi kritériumokat is fel kíván használni?
- Az ajánlatkérő szerveknek először saját szükségleteik és a lehetséges megoldások felméréssel kell kezdeniük. Konzultálhatnak piaci szereplőkkel és más érdekelt felekkel is. Bármely hasznos eszköz alkalmazható, amennyiben az ajánlatkérő szerv átlátható marad és valamennyi potenciális ajánlattevőt egyenlő bánásmódban részesít.
- A nagyszámú minőségi kritérium meghatározása és valamennyi ajánlattevő esetében való alkalmazása nem jelent kizárólag adminisztratív terhet?
- A minőségi követelmények meghatározása lehetővé teszi, hogy a beszerző fenntarthatóbb, társadalmilag felelősebb és innovatívabb termékekbe és szolgáltatásokba ruházzon be, valamint a polgárok érdekében biztosítsa a tisztességes versenyt. Az ajánlatkérő szervre hárul annak eldöntése, hogy a kívánt eredmény elérése érdekében mi a közpénzek elköltésének leghatékonyabb módja. E rugalmasság bizonyos kötelezettségekkel jár, például a megfelelő nyomon követés biztosítása tekintetében.
- Hogyan illeszthetők be a minőségi és fenntarthatósági kritériumok a pályázati dokumentumokba?
- Az ajánlatkérő szervek nagy fokú rugalmasságot élveznek e téren. Az ilyen megfontolásokat beilleszthetik a kiválasztási szempontokba, a műszaki leírásokba, az odaítélési szempontokba és a szerződésteljesítési kikötésekbe is, amennyiben ezek a szerződés tárgyához kapcsolódnak. Ezeknek egyértelműen meghatározottnak és objektívnek kell lenniük, valamint nem tehetnek különbséget a potenciális ajánlattevők között, hogy egyenlő versenyfeltételeket tudjanak teremteni, ahol az ajánlattevők ugyanazon magas minőségi szabványok alapján tudnak versenyezni.
- A környezetvédelmi, szociális és munkaügyi követelmények megsértése vezethet-e az ajánlattevő kizárásához?
- Igen, az ajánlatkérő szervek kizárhatják azt az ajánlattevőt, amely nem felel meg az alkalmazandó környezetvédelmi, szociális és munkaügyi követelményeknek.

- Képesek-e az ajánlatkérő szervek igazolni az ajánlattevők és árakra vonatkozó jogi és személyre szabott feltételeknek való megfelelést?
- Az ajánlatkérő szervezeteknek számtalan lehetőségük van az ilyen feltételek igazolására. Bekérhetnek például jelentéseket az ajánlattevőtől vagy független minőség-ellenőrzési szervektől vagy nem kormányzati szervektől.
- Joguk van-e a világ minden részéről érkező gazdasági szereplőknek az uniós beszerzési piacokhoz való hozzáférésre?
- Nem, kizárólag a többoldalú és kétoldalú kereskedelmi megállapodások hatálya alatt álló gazdasági szereplőknek van biztos hozzáférésük az uniós beszerzési piacokhoz.
- Mit tegyen az ajánlatkérő szerv, ha gyanúja szerint a harmadik országbeli ajánlattevő által kínált ár túlságosan alacsony? Lehetséges további vizsgálatok elvégzése?
- Igen, nemcsak, hogy lehetséges, hanem tanácsos is tovább vizsgálni annak érdekében, hogy az ajánlatkérő szerv biztosítani tudja az ajánlat megbízhatóságát, valamint a pályázat összes résztvevője közti egyenlő versenyfeltételeket.
- Milyen információkat lehet kérni annak ellenőrzésére, hogy az ajánlat kirívóan alacsony összegű-e?
- Bármely olyan információ bekérhető, mely az ajánlat életképességének értékelését elősegítheti.
- Mikor kell egy ajánlatot kirívóan alacsonyan összege miatt elutasítani?
- Az ajánlat elutasítható, ha az ajánlatkérő szervezet nem győzte meg az ajánlattevő magyarázata.

Bizottsági támogatási eszközök és a közbeszerzésről szóló iránymutatás

- A Bizottság közleménye: A közbeszerzés Európában és Európa szolgálatában: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2017%3A572%3AFIN>
- A Bizottság közbeszerzési honlapja: https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement_hu
- Az „ajánlatkérő szervezetek nyújtott támogatási eszközök” e-kompetencia központ: https://ec.europa.eu/info/policies/public-procurement/support-tools-public-buyers_en
- A Bizottság ajánlása a közbeszerzés professzionalizálásáról — A közbeszerzés professzionalizálását szolgáló architektúra kialakítása: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32017H1805>
- A Bizottság közleménye: Az anyagkörforgás megvalósítása: a körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési terv: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614>
- A körforgásos gazdaságra vonatkozó közbeszerzések (bevált gyakorlatok és iránymutatás): http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/Public_procurement_circular_economy_brochure.pdf

- Zöld közbeszerzés - A környezettudatos közbeszerzés kézikönyve: <http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/Buying-Green-Handbook-3rd-Edition.pdf>
- Uniós zöld közbeszerzési feltételek: http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm
- A zöld közbeszerzés bevált gyakorlatai: http://ec.europa.eu/environment/gpp/case_group_en.htm
- Zöld közbeszerzéssel foglalkozó információk szolgálat: <http://ec.europa.eu/environment/gpp/helpdesk.htm>
- ajánlatkérő szervezetek szülő zöld közbeszerzési képzési eszköztár: http://ec.europa.eu/environment/gpp/toolkit_en.htm
- Zöld közbeszerzési képzési programok: http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm
- Zöld közbeszerzési életciklus-költség-elemzési eszközök: <http://ec.europa.eu/environment/gpp/lcc.htm>
- A termékek/szervezetek környezeti lábnyomának megállapítására alkalmas módszertan: http://ec.europa.eu/environment/eusssd/smgp/policy_footprint.htm
- Beszerzés a társadalmi hatásért műhelytalálkozó: <https://www.aeid.eu/en/projects/social-development/bsi-buying-for-social-impact.html>
- Szociális vásárlás: Útmutató szociális szempontok figyelembevételéhez a közbeszerzésben: [\\NET1.ccc.eu.int\homes\083\lupilaa\Social\Buying Social guide EMPL-MARKT.pdf](https://www.aeid.eu/en/projects/social-development/bsi-buying-for-social-impact.html)
- Bizottsági iránymutatás az innovációs közbeszerzésről: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=list&coteld=3&year=2018&number=3051&version=F&language=hu>
- Innovációs beszerzési eszköztár, Európai támogatás az innovációs beszerzésekhez: <http://www.eafip.eu/>
- Az innovációs beszerzésekkel kapcsolatos kompetenciaközpontok európai hálózata: <http://www.procure2innovate.eu/>
- Közbeszerzési útmutató gyakorlati szakembereknek: http://ec.europa.eu/regional_policy/hu/information/publications/guidelines/2015/public-procurement-guidance-for-practitioners
- A Bizottság iránymutatása a védelmi és biztonsági célú kooperatív beszerzésekről: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2019.157.01.0001.01.HUN&toc=OJ.C:2019:157:TOC
- Iránymutatás a honvédelem és a biztonság területét érintő, valamely kormányzat által egy másik kormányzatnak odaítélt szerződésekről: file:///C:/Users/lupilaa/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/C_2016_7727.act.EN.pdf
- Ajánlás a védelmi ágazatban tevékenykedő albeszállítók és kkv-k határokon átnyúló piacra jutásáról <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32018H0624>

Kapcsolatba szeretne lépni az EU-val?

Személyesen

Az Európai Unió területén több Europe Direct információs központ is működik. Keresse meg az Önhöz legközelebb eső központot: https://europa.eu/european-union/contact_hu

Telefonon vagy e-mailben

A Europe Direct központok feladata, hogy megválaszolják a polgárok Európai Unióval kapcsolatos kérdéseit. Vegye igénybe a szolgáltatást

- az ingyenesen hívható telefonszámon: 00 800 6 7 8 9 10 11 (bizonyos szolgáltatók számíthatnak fel díjat a hívásért),
- a rendes díjszabású telefonszámon: (+32 2) 29-99-696, vagy
- e-mailen: https://europa.eu/european-union/contact_hu

Információkat keres az EU-ról?

Online

Az EUROPA portál tájékoztatással szolgál az Európai Unióról az EU összes hivatalos nyelvén: https://europa.eu/european-union/index_hu

Uniós kiadványok

A következő címen uniós kiadványok tölthetők le/rendelhetők meg díjmentesen/fizetés ellenében: <https://publications.europa.eu/hu/publications>. Ha bizonyos ingyenes kiadványokból több példányra van szüksége, rendeljen a Europe Direct központtól vagy hazájának helyi információs központjától (lásd: https://europa.eu/european-union/contact_hu).

Uniós jogszabályok és kapcsolódó dokumentumok

Az EUR-Lex portálról bármelyik hivatalos nyelven letölthetők az EU jogi tartalmi és az 1952-től megjelenő jogszabályai: <http://eur-lex.europa.eu>

Az EU által gondozott nyílt hozzáférésű adatok

A nyílt hozzáférésű adatok európai uniós portálja (<http://data.europa.eu/euodp/hu>) uniós adatkészletekhez biztosít hozzáférést. Az adatok kereskedelmi és nem kereskedelmi célból egyaránt díjmentesen letölthetők és felhasználhatók.

